

Lahingupaik ootab avastamist

Ülehomme möödub Madisepäeva ehk Sakala lahingust 796 aastat. Kus aga see suurlahing aset leidis? Filosoofiadoktor ja mittetulundusühingu Muistne Vabadusvõitlus 800 juhatuse liige Jaan Laas otsib vastuseid.

LK 7

Ühest uksest sisse, teisest välja

Autode tehnilise ülevaatuse punktis jõuab päeva jooksul kontrollida kuni kolmekümmend viit autot.

LK 8

Ühelt eelarvereaalt raha teisele tõstmine ei ole minu ettekujutuses linna juhtimine. Selleks pole vaja valimisi korraldada.

ARNO KÜTT, ettevõtja

LK 6

EDETABEL

Suure-Jaani gümnaasium astus uuele riigikoolile kannale

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Emakeeleeksami ja veel kolme tänavukevadi-se riigeksami tulemuste põhjal kerkis maakonna edukaimaks kooliks Suure-Jaani gümnaasium. Eksamite koondtabelis võitis parima tiitli napilt uus riigigümnaasium.

Kui kõigi koolide eesti keele eksamite tulemused keskmistena ritta sätiti, oli Suure-Jaani 39. ja riigigümnaasiumil 48. kohal.

Suure-Jaani hindas end neljaga

Suure-Jaani gümnaasiumi direktorit Peeter Sadamat rõõmustas teadmine, et tema kooli õppurid olid maakonna parimad koguni neljas eksamis. «Mõnes üksikus aines on seda ka varem juhtunud, aga nii head tulemust pole olnud,» kinnitas ta.

Sakala palvele hinnata oma kooli üldtulemust viiepallistusteemis, andis Sadam gümnaasiumile hindeks nelja. «Lagi pole kindlasti veel käes, aga tulemus on hea,» leidis ta.

Viljandi gümnaasiumi direktor Ülle Luisk pidas oma

kooli tänavusi tulemusi heaks stardipositsiooniks tulevikku silmas pidades ning arvas, et saavutatud oli prognoositust isegi veidi parem.

«Eks siin tule vaadata ka eksami sooritajate arvu,» nentis Luisk. Suure-Jaani gümnaasiumil oli 30 ja Viljandi gümnaasiumil 160 lõpetajat. «Üht klassitait eksamik valmista on pisut lihtsam. Aga Suure-Jaanilt on see tubli tulemus.»

Riigigümnaasiumi direktor Ülle Luisk sai riigeksamite võrdlusandmeid koolijuhina vaadata alles esimest aastat ja seetõttu oli tal oma sõnul ka väga keeruline prognoosida, kuhu tema kool võiks platseeruda. Aasta tagasi, kui nüüdseks kadunud kolm Viljandi kooli võrdlustabelisse seati, oli Jakobsoni gümnaasium 33., maagümnaasium 55. ja Paalalinna gümnaasium 160. Nüüd oli Viljandi gümnaasium Postimehe andmetel 65.

Viljandi kool tahab kõrgemale

Luisk pidi oma sõnul arvestama asjaoluga, et Paalalinna kooli varasem tulemus oli selgelt nõrgem kui teistel linnakoolidel. Kokkuvõttes leidis ta, et esimese aasta positsioon on vähemalt rahuldav, kuid eesmärk on kõrgem. «Võiksime tõesti pürgida 30 Eesti parema kooli sekka,»

ÜLDTABEL		
Viljandimaa gümnaasiumide koht Eesti koolide pingereas		
Kool	Koht tänavu	Koht mullu
Viljandi gümnaasium	65	—
Suure-Jaani gümnaasium	71	124
Kitzbergi gümnaasium	146	167
Tarvastu gümnaasium	163	188
Abja gümnaasium	183	195
Võhma gümnaasium	198	219

Allikas: Postimees

Eesti keele eksami tegi Viljandi gümnaasiumis tänavu 160 noort. Nende saavutatud keskmine tulemus jäi alla Suure-Jaani gümnaasiumi 30 abiturienti näidatud keskmisele.

MARKO SAARM

võttis direktor vastu Sakala pakutud eesmärgi.

Tänavustest lõpetajatest pidid Paalalinna kooli õpilased Luisu meelest viimasel aastal üle elama suurimad muutused. Neil vahetusid peaaegu kõik põhiainetes õpetajad ning eksamite alguseks oli just nende

noorte areng olnud koolijuhi arvates kõige suurem.

Kokkuvõttes hindas koolijuht oma esimese lennu väga tugevaks.

Aasta pärast võivad riigeksamite statistika avaldamises ilmnedagi aga väga suured muudatused. Kui seni on kehtinud

kord, kus vaid eesti keele eksam on olnud kohustuslik ja ülejäänuid saanud vabalt valida, siis järgmisel kevadel on vaid kolm riigeksamit ja need on kõigile kohustuslikud.

«Kaob ära võimalus valida neid riigeksameid, milles end tugevana tuntakse,» lisas Luisk.

ISOVER
SAINT-GOBAIN

Climcover Cr
Alu2 ventmatt

-29%

DAHL

E-R 8.00-17.00
Reinu tee 25
kampaania.dahl.ee

ILM

19°

Täna puhub idatuul kii-
rusega 5–9, puhanguti
kuni 12 meetrit sekundis.
Sooja on 17–19 kraadi.
Päike tõuseb Viljandis
kell 6.56 ja loojub kell
19.26.

VILJANDIS

Lauluväljak saab pärja

Täna kell 16 leiab aset
Viljandi lauluväljaku sa-
rikapidu.

Kitarrifestival

Täna kell 20 esinevad pä-
rimusmuusika aidas Paul
Shighihara ja Jaak Sooäär.

9 771406 401012 ISSN 1406-4014

19.09.-22.09.2013

SELVER
Hea mõte

**SUPER
HINNAD**

4.09
-19% **33%**

Jahutatud sea kaelakarbonaad
kg

4.68
-69% **30%**

Marineeritud angersäga
M. V. Wool
250 g, 18,72/kg

0.84
-0.99 **0.99**

Suhkur
1 kg

0.95
-1.35 **29%**

Tualettpaber, 2-kihiline
Serla
4 rulli/pk, 0,24/rull

JUHTKIRI

Kvaliteedimärgi poole teel

Teemasse süüvimata võib Viljandi gümnaasiumi 65. koht Eesti koolide tänavuses pingereas tundu- da kehvapoolne või vähemasti ei midagi tähelepanuväärset, kuid te- gelikult on tehtud tubli tulemus. Tublim, kui Sakala julges veel eel- mise aastanumbri sees ennustada. Ei tohi ära unustada, et Viljandi gümnaasium on kõigi enne teda te- gutsenud keskkoolide sulam. 2012. aasta koolide pingereas maandus Jakobsoni gümnaasium 33., maagümnaasium 55. ja Paalalinna gümnaasium 160. kohale. Tehes väi- kestele koolilastele jõukohase ma- temaatilise tehte, saame kolme koo- li peale keskmiseks 83. koha. Niisiis olnuks igati ootuspärane, kui uus õppeasutus leidnuks edetabelis ko- ha üheksandas kümnes. 65. koht on sellest tükk maad eespool.

Eelnev näitab, et riigigümnaasiu- mil õnnestus juba esimesel õppe- aastal kehvema stardipositsiooniga abiturientide taset tõsta. Ja seda asenduspindadel tegutsemisest tin- gitud raskustest hoolimata.

Tugevat kvalitee- dimärki Viljandis antaval gümnaa- siumihari- dusel veel ei ole.

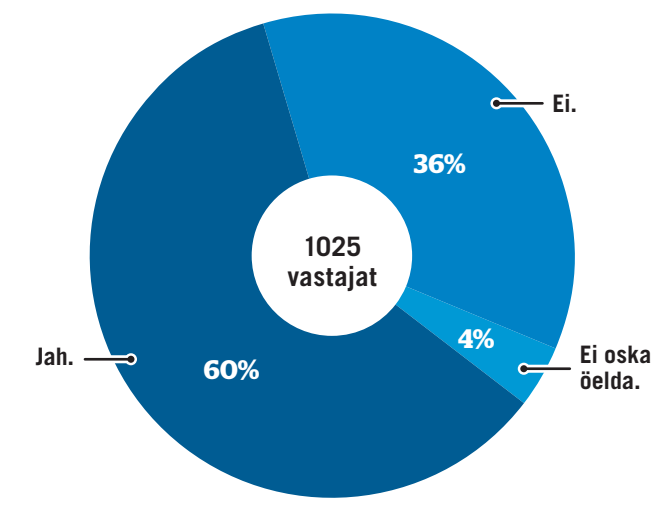
Töö alustamine uues hoones ning adrasedmise aja kulumine annavad alust ootusele, et lähi- aastatel õnnestub Viljandi gümnaa- siumil pürgida esimese aasta järel saavutatud kohast kõrgemale. Kuid see lootus ei tulene ainult eespool nimetatust, sest 65. koht ei anna alust täielikuks rahuloluks. Tugevat kvaliteedimärki Viljandis antaval gümnaasiumiharidusel veel ei ole.

Tõsi küll, selleks, et Viljandi güm- naasiumi nimi seostuks kõikjal Ees- tis kõrgel tasemel haridusega, oleks vaja eneseületust. Selleks peaks riigigümnaasium kuuluma tulemustelt stabiilselt kümne parema kooli hul- ka, kuid esimese kümne moodusta- vad haridusasutused, kel on võima- lus õpilasi hoolikalt valida.

Koht 30 parema seas on teostatav ning näitaks nii mõndagi vähemalt neile inimestele, kes koolide statis- tikaga tutvust teevad. Seega võikski järgmiseks eesmärgiks olla just see. Esimesel õppeaastal kordasaadetu annab sellise sihi seadmiseks alust.

VEEBIKÜSITLUS

Kas Viljandis peaks bussisõit olema kõigile tasuta?

Allikas: Sakala

Kes on vabatahtlik päästja aastal 2013?

ELU KÄIB SPIRAALI mööda ning möödunud sajandi esime- sel poolel Eestis nii tavaline vabatahtlik pääste on jõudsalt pöörded kogumas. Kuid ega see ole ka vahepealsetel aasta- kümnetel kuhugi kadunud, lihtsalt selle osatähtsus üldises päästesüsteemis on olnud kord suurem, kord väiksem.

Kui uue aastatuhande algul kasvas elukutseliste päästjate arv ning vanad masinad ja seadmed vahetati välja uute, Katarinaks kutsutavate pääs- teautode ning Bronto Skylifti tõstukite ja pumpade vastu, siis nüüd on lisaks elukutselise pääste arengule saanud hoo- sisse vabatahtliku pääste areng.

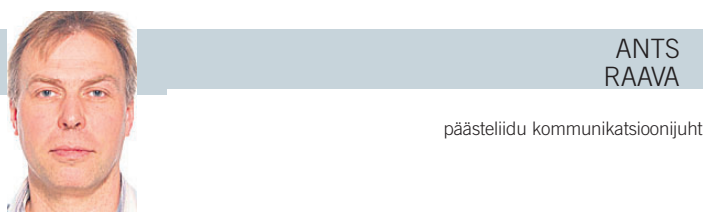
Eestis on praegu vabataht- likke komandosid rohkem kui elukutselisi: 104 vabatahtlikku ja 66 riiklikku. Lisaks veel 20 vabatahtlikku merepääste- meeskonda. Sellel on oma põh- jus.

Õnnetuse puhul on kriitili- se tähtsusega esimese abi and- mise aeg. Tulekahjude korral arvestatakse kuue minuti reeg- lit, mis tähendab, et kui pääste- meeskond jõuab selle aja jook- sul sündmuskohale, on suure tõenäosusega võimalik põleng kiiresti kustutada ning ulatus- likumat kahju vältida. Veerand tundi hiljem võib tulekahju ol- la levinud ühest toast kogu majja, põõningule ja katuse al- la.

Tore, kui sellisel juhul on olemas kindlustus ning kahju on ainult varaline. Tulekahju- des ei hävi aga ainult vara, vaid hukuvad ka inimesed.

SISEMINISTEERIUMIS koosta- tud dokumendis «Riiklikud suunad vabatahtliku pääste arengus 2013—2016» on öeldud: päästeameti kutseliste koman- dode praegune võrgustik tagab elupäästevõimekuse sündmus- kohale jõudmise kuni 15 minu- ti jooksul 93 protsendile ela- nikonnast. Ülejäänud umbes 85 000 inimeseni jõuab riiklik päästekomando õnnetuse kor- ral enam kui 15 minutiga.

Enam kui 15 minutit pärast tulekahju algust on maja tihti lausleekides ning seda ja sel- les olevat vara päästa keeruli- ne. Kui teile tundub, mis see seitse protsenti või 85 000 ini- mest siis ära ei ole, mõelge het- keks, kus asub teile lähim pääs- tekomando. Võib vabalt juhtu- da, et jääte just selle seitsme protsendi sisse.

ANTS RAAVA

päästeliidu kommunikatsioonijuht

Näiteks Tallinnale suhteli- selt lähedal asuvas Aegviidus kulub riikliku komando pääs- temeeskonnal õnnetuskohale jõudmiseks üle 20 minuti. Sa- ma seis on koos Kiiuga rohkem kui 2000 inimesele koduks ole- val Kuusalu alevil. Ning kui ar- vestada, et lähima komando päästjad võivad sinuga juhtu- nud õnnetuse ajal olla kuskile mujale sõitnud, venib abi saa- bumise aeg veelgi pikemaks.

Riiklikus arengukavas esi- tatud numbrid abi kohale jõu- mise kiiruse ja elupäästvat abi saavate inimeste protsendi kohta võivad seega olla esime- sel silmapilgul täiesti vastu- võetavad, kuid lähema vaatlus- se korral torkavad silma mit- mesugused ebameeldivad või- malused, millisel juhul abi saa- bumise aeg võib pikeneda. Rääkimata nii-öelda abikauga- test elanikest, kes on igal juhul sunnitud algul ise toime tule- ma.

ÜHEST KÜLJEST ON selgeks saanud, et vabatahtliku pääste areng on mõnes mõttes tingitud hädavajadusest. Viimaste aas- tate jooksul on vähenenud nii riiklike komandode kui rea- geerivate meeskondade arv. Turvalisusvajadus kuulub aga inimloomusesse ning seepär- ast on paljud aktiivsed inime- sed leidnud, et lihtsam on ühi- neda vabatahtliku päästega ja ise endale õnnetuse korral rea- geerimise võimalused luua kui tiksuvat seierit vaadates kau- gustest siniseid vilkureid ooda- ta.

Eelnev jutt võib tunduda küll riigistruktuuride kriitika- na, kuid meie päästepoliitika planeerijatele hoolimatust et- te heita oleks ebaõiglane. Pääs- te on kallis valdkond ning üha suurema osa kuludest moodus- tavad kulud personalile. See tähendab inimeste palku, mis tuleb meie kõigi taskust ehk maksutuludest kinni maksta.

Nii Saksamaal kui Skandi- naavia riikides on vabatahtli- ku pääste osa elukutselise omaga võrreldes tunduvalt suurem kui Eestis. Ka need rik- kad riigid ei suuda professio-

”**Vabataht-liku pääste osa suu- renemine Eesti pääs- tesüsteemis on meie turva- lisussoovi ja vajadust arvesta- des parata- matu.**

naalsele päästjale õnnetuse ootamist kinni maksta.

Tõsiasi on, et uusi riiklikke komandosid luua on kallid. Kü- simus on selles, kas vabatahtli- kud suudavad pakkuda piisa- vat turvalisust.

SIIT JÕUAME PEALKIRJAS esi- tatud küsimuseni: kes on aastal 2013 Eesti vabatahtlik päästja? Millised on tema tugevused ja nõrkused?

Vabatahtlik päästja on mees või naine, kes ei lepi õpi- tud abitusega ning kellel on õn- netuse puhul tegutseda liht- sam kui abi oodata. Ta on pere- mehetundega inimene, kes on harjunud igas olukorras hakka- ma saama.

Esialgu on nii vabatahtli- kud kui elukutselised kõhel- nud, kas nad tulevad õnnetus-

kohal toime. Kui ikka väljakut- sele sõites juba paari kilomeet- ri kauguselt suurt suitsusam- mast või öösel tulekuma on nä- ha, paneb ikka mõtlema küll, mida ma seal nüüd õieti tege- ma peaksin.

Alati on aga midagi võima- lik teha. Kui on piisavalt rahu- likku meelt, hea füüsiline vorm ning korralik päästevarustus ja oskus seda kasutada, saavad vabatahtlikud suure osa pääs- tetöödega hästi hakkama. Ena- mik neist on ju tehnilised tege- vused, mille puhul mängivad põhirolli seadmete kasutamise oskus ning kohalike olude tundmine. Ning mis kõige täht- sam: oma piirkonnas jõuavad vabatahtlikud meeskonnad suure osa kutsete puhul esime- sena kohale.

Kiire reageerimine annab ühelt poolt võimaluse tulele kähku piir panna. Teisalt on paljudel puhkudel lisamasina- tega kohale sõita tarbetu. Täht- susetu juhtumi korral saab esi- mesena saabunud vabatahtli- ke info põhjal teel olevad elu- kutseliste meeskonnad tagasi saata, sest võib-olla vajab kee- gi samal ajal kuskil mujal abi.

TURVALISUS ON inimesele olu- line. Kogukond võib ennast tunda seda turvalisemalt, mida rohkem on tal päästevaldkon- na teadmistega inimesi.

Vilkurite sähvides sünd- muskohale sõita on aga ainult üks osa vabatahtliku päästja rollist kogukonna turvalisuse ja ühtsustunde suurendamisel. Oma küla inimeselt on ju ka lihtne abi paluda, kui suitsuan- durit paigaldades või mingi muu tuleohutust puudutava küsimuse puhul midagi sega- seks jäi. Samuti sobib pääste- tehnika väga hästi liuvälja te- gemiseks või kuivava jalgpalli- väljaku kastmiseks ning tormi- ga katusele langenud puu ma- havõtmiseks. Selleks kõigeks ei pea ilmtingimata numbrile 112 helistama.

Vabatahtliku pääste osa suurenemine Eesti päästesüs- teemis on meie turvalisussoo- vi ja vajadust arvestades para- tamatu. Vaadates vabatahtliku pääste tulevikule väljaspool paratamatuse raame, näeme, et iga vabatahtliku päästja koo- lituse läbinud inimene võidab teadmistes, enesekindluses ja tegutsemisoskustes. Kogukond, kus inimesed mõtleavad oma turvalisusele, on reibas ja elu- jõuline. Ja see on tore.

PRÄÄNIK

Viljandi tuletõrjujad Rainer Lips ja Andres Kaarmäe said eile kätte elupäästja aumedali.

PIITS

Neli meest kaklesid nädalava- hetusel Viljandis Endla täna- val asuvas Statoilis.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

10

Eile avaldatud keskkonna-agentuuri aastaraamatu järgi oli eelmine aasta viimaste aastate üks veerikkamaid ning näiteks Võrtsjärve veetase ületas 10 sentimeetri võrra pikaajalist keskmist.

ÕPPUS

Terrorirünnak ja rahutused aitavad koostööd harjutada

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Sel nädalalõpul korraldavad Kaitseliit, politsei- ja piirivalveamet ning päästeamet Viljandis ühisõppuse «Mulgi mäss 2013». Kavas on saboteeritud põlengud, rahvarahutused, liiklusõnnetus ja terrorirünnak.

Kõiki neid õnnetusi likvideerides harjutavad struktuurid koostööd ning valmisolekut si-sejulgeoleku tagamiseks kriis-olukorras. Sakala maleva pealiku major Kalle Köhleri sõnul pole nii ulatuslikku koostööharjutust Viljandis varem korraldatud. Köhler on ka õppuse üldjuht.

«Selline õppus on ainus viis tuua kokku kõik piirkonna jõustruktuurid ning selgitada välja kitsaskohad, mis võivad kriis-olukorras ette tulla,» lausub Köhler.

Viljandi politseijaoskonna juht politseikapten Alvar Pähkel ütles, et õppus on hea näide, kuidas jõustruktuurid valmistuvad igapäevaohtude likvideerimiseks. Õppuse teabeohvitseri Jaanika Ojakõivu sõnul on kõigil osalistel täita palju ülesandeid, aga peamine rõhk on siiski koostööl ja info vahetamisel.

Viljandi haiglas mängitakse läbi olukord, kus peahoone seitsmendal korrusel on süttinud tulekahju.

«Tegemist on kirurgiaosakonnaga,» täpsustas haigla kommunikatsioonijuht Krista Valdvee. «Et tulekahjust on haaratud vaid üks ruum, evakueeritakse süttinud korpuse patsiendid sama korruse teise tiiba.»

Valdvee lisas, et õppus korraldatakse õhtul, mil külastus-

Terrorirünnaku korral tegutsemist on Viljandis harjutatud varemgi. Mullu novembris mängiti läbi pantvangikriis Viljandi raekojas. PEETER KÜMMEL

aeg on lõppenud, seega külastajaid see ei puuduta.

«Patsientidest on kaasatud seitsmes korrus ning automaatsed tulekahjusignalisatsioon annab häire kogu majas,» rääkis Valdvee. «Teeme kõik selleks, et õppus mööduks rahulikult ning haiglas viibivaid patsiente häiritaks võimalikult vähe. Loodame mõistvale suhtumisele, sest selliseid õppusi on vaja teha, et olla valmis võimalikuks reaalseks ohuolukorraks.»

Suuroppus algab reede õhtul Kaitseliidu Sakala malevas üksuste kogunemisega. Seejärel harjutatakse koostöös päästeametiga haigete evakueerimist ja objekti julgestamist Vil-

jandi haiglas. Päästeamet testib valmisolekut haiglapõlengu likvideerimiseks ja haigla valmisolekut rakendada oma kriisireguleerimisplaanide.

Seejärel saab politsei teada, et Viljandisse püüavad laupäeva hommikul tungida terroristid, kes tahavad kahjustada elutähtsaid objekte. Alates kella üheksast algab operatsioon «Linn lukku», millega tahetakse terroristid avastada. Lisaks korraldab politsei reidi «Kõik puhuvad».

Pärast lõunat harjutatakse miitingu ohjeldamist ja samal ajal juhtuva liiklusõnnetuse likvideerimist Ugala ringristmikul. Märulipolitsei kaasatakse rahvarahutusse Viljandi naftabaasi lähedal.

Pühapäeva hommikul jätkub Sakala maleva kaitselahingu õppus Reinu tee piirkonnas ning maleva staabi territooriumil.

Õppuse tõttu on laupäeval, 21. septembril häiritud liiklus linna toovatel teedel. Kella 14 paiku on suletud liiklus Ugala ringristmikul ning häiritud liiklemine Reinu tee ja naftabaasi vahelisel lõigul. Politsei palub jälgida politseinike suunavaid märguandeid.

Korraldajad loodavad linnarahva mõistvale suhtumisele ning paluvad õppuste piirkonnas liikudes arvestada mõningase ajakuluga. Jaanika Ojakõiv soovib linnakodanikele südamega panna, et nad jälgiksid politseinike, päästetöötajate ja kaitseliitlaste juhiseid.

Ühisõppuse logo
KORRALDAJAD

Mäss ja pidu ühel ajal

Samal ajal suuroppusega peetakse Viljandi juubelipidustusi ning käib muusikafestival «Viljandi Music Walk». Linnavalitsuse haridus- ja kultuuriameti juhataja Tiivi Tiido (pildil) arvates üritused üksteist ei sega.

Avalike ürituste lubadest rääkides ütles Tiido, et «Viljandi Music Walki» taotlus oli esitatud 3. septembril ning on kooskõlastusringil. «Mulgi mäss» on tema sõnul Viljandi linnavalitsusega juba kooskõlastatud.

«Seda on raske ennustada,

kas üritused teineteist segavad, sest ettearvamatuid olukordi võib ikka tekkida. Enamik «Viljandi Music Walki» kontserte on ruumis või sisehoovides. «Mulgi mäss» ei hõlma kogu linnaruumi, sealhulgas kesklinna,» rääkis Tiido.

Tema ütlemist mööda on mitmesugused kultuuriüritused pikka aega varem planeeritud. «Sama tööplaani on korraldajad seadnud,» nentis Tiido. «Praegusel juhul on osalised omavahel suhelnud ning leidnud, et nimetatud üritusi on võimalik korraldada samal ajal. Olenemata sellest, kas linnas on õppus või mitte, ei jää igapäevaelu seisma.» (Sakala)

Kaks Viljandimaa meest said eile Elupäästja medali inimese tulesurmast päästmise eest.

Viljandi elupäästjad said medali

Veebruari keskel Viljandis Lossi ja Posti tänava nurgal põlevasse majja jooksnud kaks sinise komando päästjat olid eile kutsutud ministri ja päästeameti juhi vastuvõtule ning elupäästja medali kätteandmisele.

Päästjad Rainer Lips ja Andres Kaarmäe üritusel osaleda ei saanud, kuid inimese päästmise eest antud medal jõuab nende kätte üsna pea.

19. veebruari hommikul said Viljandi päästjad teada, et kesklinnas põleb elumaja. Ühena esimestest jõudsid kohale päästjad Rainer Lips ja Andres Kaarmäe. Nad sisenesid kohe suitsu täis majja, leidsid sealt põleva diivanil lebava mehe, kelle rõivad olid juba tuld võtnud, ning tõid ta välja.

«Käitusime nii, nagu meid on õpetatud,» selgitas Lips. Mees oli saanud raskeid põletushaavu ning tema elu oli suures ohus. Päästeameti teatel vähenes ohvri eluspüsivuse võimalus iga hetkega.

Kaks päästjat tõid mehe majast välja ja andsid kiirabitöötajate hoole alla.

Üheksa aastat tõrjujapäästja ametit pidanud Lips tunnistas, et tema elus oli see esimene kord, kui ta inimese sõna otseses mõttes tules välja tõi.

Lisaks Lipsule ja Kaarmäele määras päästeamet Viljandimaa meestest autasu Suure-Jaani komando pealikule Tauno Kaisile. Teda autasustati hea töö eest päästeameti medaliga. (Sakala)

TÄPSUSTUS

Viljandi kesklinnas asuva tātoveerimissalongi ukseklaas lõhuti ööl vastu laupäeva, mitte teisipäeva, nagu oli ekslikult kirjas eilses Sakalas. Artikli autor Marko Suurmägi palub vabandust.

AJAKAVA

Reede

- Kella 16—19 üksuste kogunemine.
- Kell 19 Viljandi haiglast «haigete» evakueerimise julgestamine ning evakueerimine.

Laupäev

- Kella 9—13 mehitatakse kümme kontrollposti linna toovatel teedel ja algab operatsioon «Linn lukku». Politsei korraldab reidi «Kõik puhuvad».
- Kella 14—15 miiting Ugala ringtee läheduses ja liiklusõnnetus koos päästmist vajava inimesega Ugala ringteel.
- Kella 16—16.30 Viljandi naftabaasi süütamise katse, millesse sekkub märulipolitsei.

Pühapäev

- Jätkub Kaitseliidu Sakala maleva kaitselahingu õppus.

Allikas: Kaitseliit

Eesti järvedesse asustatakse ettekasvatatud noori angerjaid regulaarselt.

MARGUS ANSU (POSTIMEES)

KALAVARUD

Euroopa Liidus käib võitlus angerjate eest

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Euroopa Parlament nõuab Euroopa angerjavarude päästmiseks karmimaid reegleid, kuid et meie järvedes kasvavad need kalad kenasti, pole siinsetel kaluritel angerjapüügieeldu karta.

Euroopas on angerjate arvukust mõjutanud mitu tegurit, sealhulgas ülepüük, kriitiliste elupaikade kadumine, keskkonnarestoos ja ookeanihoovuste muutumine. Teadlaste arvates on varud viimase 30 aasta jooksul vähenenud 95 protsenti.

Saadikud soovivad Euroopa Komisjonil esitada tuleva aasta märtsiks uus eelnõu, milles oleksid kirjas sanktsioonid nende Euroopa Liidu liikmesriikide suhtes, kes ei edasta piisavalt kiiresti andmeid angerjavarude hindamiseks.

Eestis on olukord keskmisest parem

Võrtsjärve limnoloogiakeskuse teadur Ain Järvalt tõdes, et mõnes liidu piirkonnas on angerjat sadu korda vähem kui hiilgeaegadel, 1930. aastatel.

«Võrtsjärve puhul on tegemist faktiga, et Narva hüdroelektrijaama tammi tõttu angerjad siia looduslikult sisse ei saa,» selgitas ta. «Uuringute põhjal, mida tegime koostöös

venelastega 2007. ja 2008. aastal, on selge, et õnneks välja suur angerjas pääseb.»

Keskkonnaministeeriumi kalavarude osakonna juhataja Kaire Märtini sõnustas soovib parlament sätestada, et seni, kuni angerjad merest siseveekogudesse ei pääse, oleks asustamine ajutine meede. Seejuures rõhutab parlament vajadust avada angerjatele rändeed nii sisevetesse kui nendest välja.

Maimud tuuakse väljastpoolt

Mõned meil märgistatud isendid on Ain Järvalt sõnustanud, et väljastpoolt tuleb võtta Taani väinadest, mille kaudu angerjad Sargasso merre kudema suunduvad. Samuti on neid teaduri andmeil leitud rannikumeres ja Narva jões. See fakt oli tema ütlemist mööda ka Prantsusmaalt ja Inglismaalt toodud angerjaimaimude ümberasustamise aluseks.

«Võrtsjärv ning tegelikult ka Peipsi ja mitu meie väikejärve sobivad hästi angerjale kasvamiseks ning ka väljapüügi protsent on olnud väga tagasihoidlik,» kirjeldas Järvalt olukorda.

Statistikat jälgides on Eestis Järvalt meelest tegemist eeskujuliku loodusliku tegevusega, sest 70 protsendil suureks kasvanud angerjatest on olnud võimalik tagasi rännata. «Euroopa Liidu nõuete kohaselt peaks tagasi merre jõudma vähemalt 40 protsenti, seega on meil see näitaja peaaegu kahe-

kordne,» avaldas teadur heameelt.

Tema sõnul oli just sellepärast ka Euroopa kalandusfondi meetmest võimalik asustamist toetada ning kohalik kalurikond ei pea kogu angerja asustusmaterjali kinni maksma. Niisugune süsteem töötab juba teist aastat.

Kaire Märtini jutu järgi saab angerja asustamine jätkuda Euroopa kalandus- ja merendusfondi rahast senisel kujul juhul, kui tagatakse piisav rändangerjate väljapääs merre, kasutatakse asustusmaterjali, mis on püütud säästlikult ega levita haigusi, ning asustamine on riikliku angerja taastamisplaani osa.

Mingeid püügikvoote Ain Järvalt sõnustas angerjale Eestis pandud pole.

«Kõige kindlam on kehtestada püügivahendite arv: mitu mõrda ja mitu nakkevõrku. Seni pole ülepüüki olnud. Praeguses seisus meie kalamehed muretsema ei pea, nemad saavad angerjat endist viisi edasi püüda,» lubas Järvalt.

Ta rääkis, et Eestis on koostanud angerjamajanduskava, mida Euroopa Komisjoni määrus juba 2008. aastal ka ette nägi. Selle piires vähendati rannikumeres angerjarisade arvu Järvalt andmeil viie aasta jooksul 50 protsenti.

Kas kalad kaotavad suunataju?

Teaduri meenutust mööda arvasid skeptikud vahepeal, et kuude viisi kasvanduses ela-

nud või lennukiga siia toodud kalad on kaotanud suunataju.

«See ei pea paika. Nii meie, lätlaste, rootslaste kui poolakate tulemused näitavad, et kümnete tuhandete aastatega pole olnud angerjalt võimalik seda instinkti ära võtta. Seepärast peetakse angerja asustamist meie puhul igati loogiliseks ja loodusliku tulemiga ettevõtmiseks,» nentis Järvalt ning avaldas lootust, et angerjad ka kudealadele välja jõuavad.

Elmise ja üle-elmise aasta tulemused näitavad tema andmeil hoopis klaasangerja arvukuse kasvu Euroopa rannikul. «Kui see pikemalt kestab, võib arvata, et 2008. aastal rakendatud meetmed on hakanud tasapisi tulemusi andma.»

Ka Märtini meelest võiks Võrtsjärve ja teistesse angerjamajanduslikesse järvedesse asustamine jätkuda senisel viisil. «Kindlasti peame paremini hindama ja tõendama seda, et angerjatel on piisav võimalus merre pääseda. Seega kaluritele ei ole ette näha olulisi muudatusi senises püügikorralduses,» lubas Märtin.

«Et kalade rändevõimalused on erilise tähelepanu all, tuleb meil üle vaadata püügivõimalused jõgedes, tegelda kalade möödajuhtimisega hüdroelektrijaamade turbiinidest ning parandada nende rändevõimalusi paisudest ülesvoolu,» selgitas ta ning lisas, et europarlamentis koostatu on siiski alles eelnõu, mille kohta institutsioonid oma ettepanekuid esitavad.

Veskid avavad huvilistele ukse

EGON VALDARU
egon.valdaru@ajaleht.ee

Laupäeval on mittetulundusühingu Eesti Veskivaramu eestvõtetel avatud veskite päev, mil huviliste päralt on paljud ajaloolised veskid ka Viljandimaal.

Veskiomanikke ja -huvilisi liitv Eesti Veskivaramu on tegutsenud juba kümme aastat ning tähistab seda aastapäeva homme konverentsiga Valgamaal Hellenurme veskis.

Näha saab turbiine ja aurumasinaid

Mittetulundusühingu juhatus liikme Aet Kulli sõnustas oodatakse rahvast veskitesse laupäeval kella 11–17.

Viljandis ootab uudistajaid Kõsti veski. Praegu toodab seal elektrit Rootsist ostetud hüdroturbiin, aga näha saab ka vana auruturbiini aurukatla ja pronksist ülekanetega. Samas on näha, kuidas soomlasest omanik on äravoolukanalit süvendanud ja uuendanud.

Ajalooline Linnaveski Tarvastu ordulinnuse külje all põles veerand sajandit tagasi tuhaks, ent uus omanik Kalev Pehme on seda vaikselt köpitsenud. Muu hulgas taastas ta 2000. aastal sajandivanuse turbiini. Külalistele kõneleb ta sel päeval veski kuulsast ajaloo.

«Tarvastu vesiveski on ordulinnuse kõrval piirkonna üks ajaloolisemaid kohti,» lausub Pehme. Ajaloohuvilise peremehe sõnustis olid tolles veskis omal ajal väga moodsad seadmed.

Uudistada saab veel Öisu veski varemeid, Vanaõue puhkekeskuse veskikanalit ja maakiviseinu ning Suure-Jaanis kohviku Arturi Juures lähistel veski turbiinikasti, mis on peitunud kivihihniku taha.

Lahmuse vesiveski paistab silma

Vaatamist jagub kindlasti ka Lahmuse veskisse. Selle omanik Aet Kull ütles, et kunagine mölder teeb seal ekskursiooni.

Lahmuse on Kulli sõnustis üks vähesi täiesti säili-

nud sisustusega vesiveskeid Eestis ning selles suhtes ainuke Viljandimaal.

Lahmuse mõisa vesiveski ehitus jääb aastatesse 1846–1857. Vesiveski hoone moodustab ühtse ansambli koos paisjärve, veskitammi silla ja ülevoolukanaliga. Kulli jutu järgi hoiti seda aiandussuhoosi ajal käigus, jahvatades loomajahu. Ametis olid samad mõldrid, kes olid seal töötanud ka 1930. aastatel.

«Vahepeal käisid veskiomanikud Siberis, nõukogude aja elasid Tallinnas, siis taaskäivitasid veski, mis töötas 2002. aastani,» kõneles ta. Eriti unikaalne ja huvitav objekt on seal sajandivanune puugaasil töötav hiiglasuur sisepõlemismootor Deutz.

Aet Kulli sõnustas Lahmuse veski ka sajand tagasi vaid piisava veetaseme puhul turbiini jõul ja muul ajal puugaasiga töötava mootori jõul. Hiljem, nõukogude ajal kasutati jõuallikana elektrit. Nii oli see Kulli andmetel ka teistes veskites.

TEE

Paar aastat tagasi tegi Rohelise Jõe-maa Koostöökogu Leaderi toel projekti, mille tulemusena valmis esimene virtuaalne veskitee Viljandimaal veskitest. Sellega saab tutvuda aadressil www.veskivaramu.ee.

Aet Kull avaldas lootust, et avatud veskite päev aitab veskeid ja tuulikuid propageerida ning edendada ökoloogilist mõtlemist.

«Ehk tulevikus asuvad ka meie talunikud taas rohkem oma viljast veskites jahu jahvatama,» ütles ta. «Saksamaal ja paljudes teistes Euroopa riikides on selline suund viimasel ajal üsna levinud, õnneks on ka meil vahepeal üliharuldaste toidukaitlemise nõudeid veidi lodevaks lastud.»

Parasjagu uut katust saav Lahmuse veski on üks vähesi täiesti säilinud sisustusega vesiveskeid Eestis.

MARKO SAARM

Linna asutajaks võib pidada Saksa ordu

STEN MAHOV
sten.mahov@ajaleht.ee

Keskaegne Viljandi tekkis tänu soodsale ajaloolis-geograafilisele asendile: siin ristusid põhja-lõuna- ja ida-läänesuunalised kaubateed.

Viljandi muuseumi teadusdirektor, numismaatika- ja arheoloogiakogu hoidja Ain-Andris Vislapuu sõnul on 730 aasta taguste sündmuste kohta teada niipalju, et 1283. aasta suvel kinnitas tolleaegne ordumeister Villikinus de Endorpe Viljandi linnale ja kodanikele tõenäoliselt Hamburgi-Riia linnaõiguse, linna maad ja linnaääruse. Küll aga ei selgu Vislapuu sõnul kroonikatekstidest, kas need õigused olid olemas varem või kinnitati need mainitud aastal esimest korda.

Aastapäeva tähistatakse 1283. aastat arvestades

«On arvatud ka seda, et õigused olid olemas juba XIII sajandi keskel. Et Hermann Wartberge kroonikast pärit teade on jäänud siiski ainsaks kirjalikuks tõendusematerjaliks, peetakse linna juubeleid just 1283. aastat arvestades,» lausus muuseumi teadusdirektor.

Suure ning tõenäoliselt määrava tähtsusega oli linna tekkimisele Liivi ordu võimas kohalolek, sest ordulinnus ja selle kaitsemeeskond andsid linna kodanikele vajaliku turvatunde.

«Hansalinna kaubandus oli ordule majanduslikult kasulik. Et ordu oli siinseks maahär-

raks, võib Viljandi asutajaks pidada Saksa ordu Liivimaa haru,» täheldas Ain-Andris Vislapuu.

Keskaegses Viljandis elas umbes 1500 inimest

Ain-Andris Vislapuu sõnul oli muinasajal Viljandi kohal tõenäoliselt põllumaa, mis ulatus praeguse linnuse vallikraavist kuni Arkaadia promenaadini. Eestlaste muinasasula asetses enne keskaegse Viljandi kindlustuskompleksi ja linna rajamist lossivaremetest lõuna pool, Hunttaugu piirkonnas.

«Keskaegse Viljandi maa-de hulka kuulus eelkõige linnamüüri ja vallikraavi sisse jääv ala, mida tänapäeval võib samastada linnuse varemetest põhja jääva Tallinna, Tartu, Kraavi ja Oru tänava vahelise piirkonnaga,» kõneles Vislapuu. «Siia lisandusid vallikraavi vahetus läheduses olevad eeslinnad ning mõned põllumaad ja koplid kaugemal.»

Oma hansaaegse tähtsuse kaotas Viljandi pärast XVI sajandi teise poole ning XVII sajandi alguse sõdu. Rootsi kuningriigi ajal allutati Viljandi siinse mõisa ülemvõimule ja see kestis 1783. aasta sügiseni, mil Katariina II Viljandis linnaõigused uuesti taastas.

«Analoogiate ja kinnistute hulga järgi on pakutud linna keskaegseks elanike arvuks 1500. Sellele lisandusid eeslinnad. Seega võis tänapäeva Viljandi kesklinna alal tol ajal aseldada 2000–3000 inimest.»

Viljandist on Ain-Andris Vislapuu sõnul vanemad veel ainult Tallinn, Tartu, Pärnu ning Haapsalu.

ELMO RIIG

Viis aastat tagasi tähistati Viljandi 725 aasta juubelit ning siis sai lossimägedes ilutulestikku nautida.

AASTAPÄEV

Viljandi tähistab suurt juubelit

Tänavu möödub Viljandil 730 aastat linnaõiguse saamisest ning seda tähistatakse reedel ja laupäeval mitme piduliku koosviibimise ja kontserdiga.

Kava juhatab homme sisse kell 18 Viljandi Jaani kirikus asetleidev kontsertmõtisklus, millel esinevad Viljandi noorte sümfooniaorkestri koor ja muusikakooli õpetajate ansambel.

Kell 19 algaval sünnipäevapeol on Sakala keskuse juhataja ja ürituse peakorraldaja Jaanus Kuke sõnul plaanis värvikas meelelahutusprogramm sünnipäevavertutuste, Viljandi-teemalise mängu ja etteastete-

ga. Meeleolu aitab üleval hoida puhkpilliorkester Popsid ja Kolme Linna Bänd.

Linnapea ja volikogu esimees on homme arutelule kutsunud endised linnapead ja volikogu esimehed ning see leiab Sakala keskuses aset paralleelselt sünnipäevapeoga.

Järgmisel päeval jätkuvad juubeliüritused Raekoja pargis. Kell 10 on linlased oodatud sinna sügislaadale ja vanakraamiturule.

Tund aega hiljem astuvad Raekoja pargi laval üles meeskoor Sakala, Ugala teater, naisrühm Viljandi, Jakobsoni kooli balletistuudio, Viljandi muusikakooli orkester, huvikool, Viljandi gümnaasium ning kultuuriakadeemia muusikatudengid.

Samal päeval kell 14 esineb Fellini kohviku sisehoovis Marten Kuningas, kes juhatab sisse «Viljandi Music Walki».

Üritustele paneb punkti kell 21 algav festivali «Viljandi Music Walk» kontsert vanas lennukitehases, kus esinevad Kurjam, Wrupk Urei, Galvanic Elephants ning Popidioti DJ-d Hendrik Luuk, Matti Peura ja Rein Fuks.

Laupäeval tehakse linnas muudki põnevat: spordihuvilised on kella 11-st oodatud Viljandi järve äärde staadionile ja kunstmuruväljakule kaasa elama jalgpalli- ja kergejõustikuvõistlustele. (Sakala)

Jälgi Viljandi aastapäeva sündmusi nädalavahetusel digilehest.

Joobnuna tabatud Poola veokijuht lahkub Eestist suure trahviga

Pühapäeval Võhmas joobnuna veokiroolist tabatud 53-aastane Poola autojuht peab kohtuotsuse kohaselt oma teo eest Eesti riigile maksma 830 eurot.

Tartu maakohus tunnistas teisipäeval Poola kodaniku Wiesław Kaliszewski kokkuleppemenetluses süüdi mootorsõiduki juhtimises joobeseisundis ning mõistis mehele 480-eurose rahalise karistuse, mille ta peab tasuma käesoleva aasta 20. oktoobriks.

Lisaks peab Kaliszewski tasuma 350 eurot menetluskulude katteks.

15. septembril teatas üks tähelepanelik kodanik politseile, et Võhmas vingerdab linna läbival teel haagisega veok. Samal ajal kui politseid informeerinud inimene ohtlikke manöövreid tegevale veokile järgnes, jagas ta politseile selle liikumissuuna kohta telefoni teel teavet.

Politseinikud sõitsid veokile järele ning pidasid selle kontrollimiseks kinni. Veokit juhtinud 53-aastane Poola kodanik oli alkoholi-joobes ja tal mõõdeti veres alkoholisalduseks 2,66 milligrammi grammi kohta. Juhtunu uurimiseks alustati kriminaalmenetlust. Lõuna ringkonnaprokuratuur saatis kriminaalasja kohtusse kiirmenetluse korras.

Viljandi politseijuht Alvar Pähkel tänas ohtlikust veokijuhist teatanud liiklejat. «Raskeveok on suuruse tõttu liikluses alati suurema ohu allikas ning kui seda juhib alkoholi pruuksunud isik, on õnnetusse satumisel traagilised tagajärjed kerged tulema,» rääkis ta. «Seda enam on hea meel, et koostöös teatajaga õnnestus ohtlik juht kiiresti juhtimiselt kõrvaldada ning säästa suure tõenäosusega kellegi elu.»

Kohtuotsust võib vaidlustada 15 päeva jooksul. (Sakala)

Saklastele kuulunud keskaegsest kivilinnusest lossimägedes on alles jäänud ainult üksikud müürid. ELMO RIIG

SUUR KOLIMISEELNE LÕPUMÜÜK

EURONICS

Külmik
Bosch
KGE36MW40

599.-
Norm. hind 699.-

Hakklihamasin
Bosch
MFW1501

82.-
Norm. hind 99.-

KÕIK CANDY INTEGRITAVAD TOOTED -20%

Viljandi Euronics

“Home Gallery” sisustuskaubamaja
Leola 53, Viljandi • Tel 434 2000
Pakkumised kehtivad kuni 19.10.2013

Kauplus avatud
E-R 10:00–19:00
L 10:00–17:00 • P 10:00–16:00
Tooteid on piiratud koguses.

TEEMAD

Toimetaja RANNAR RABA, 433 0051, rannar.raba@ajaleht.ee

7694

Kui kolm kuud enne eelmisi kohalikke valimisi oli Viljandis 8131 maksumaksjat, siis nüüd oli neid juulikuise seisuga 437 võrra vähem ehk 7694.

ARENG

Ettevõtja: loosungitest stiilis «Töötab!» ja «Uhke!» pole kasu

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Viljandisse Männimäele pakiautomaatide tehast rajava osaühingu Cleveron omanik ja juht Arno Kütt rõhutab eelseisvatele valimistele vaadates, et teede, lasteadeade ja kultuuriasutuste korrashoidmine on nii või teisiti kohalike poliitikute rida.

Sestap tahaks tema oma hääle anda inimesele, kes pakuks välja julgeid ideid ja kannustaks oma meeskonda neid ellu viima.

Ei juhtu just tihti, et üks ettevõtte rajab Viljandisse tühja koha peale tehase. Arno Kütt, kui keeruliseks ehituse ettevalmistamine teile on kujunenud? Kuivõrd on abi olnud sellest, et Cleveroni tootmis-kompleks hakkab asuma Männimäe tööstuspiirkonna selles osas, mille arendamisse ka linn praegu investeerib? Kui võrrelda praegust arendust mõni aasta tagasi tehtud Rohele tänavaga, siis need on nagu õõ ja päev. Rohelisel tänaval ei ole midagi, mis tootmisettevõteteid ahvatleks, ja eks seda kinnita ka fakt, et sinna sisuliselt polegi midagi uut tekkinud. Reinu tee läbimurde ääres on suuremad krundid ja igas mõttes paremad võimalused.

Meil pole seni ületamatuid tõrkeid ette tulnud. Kõik sujub.

Ettevõtja ja linnavalitsuse liige Tauno Tuula on juba aastaid rääkinud, kuidas tema peamine eesmärk raekojas on kohaliku ametnikkonda paindlikumaks ja virgemaks muuta. Kas teie arvates on Viljandi firmajuhtidel hea linnavalitsusega suhelda? Praegust linnapead (Loit Kivistikku — toimetust) saan ma ainult positiivses võtmes iseloomustada. Kui mul on tekkinud muresid, mis vajavad lahendamist, on tema üks alati lahti olnud.

Aga kuidas on lood reametikuga? Alati võib tahta paremat, aga kritiseerida ei ole mul praegu põhjust. Mulle tundub, et ettevõtjate mõtetega on hakatud rohkem arvestama, olgu näiteks kas või arengukava koostamine.

Kui vaadata Männimäe tööstuspiirkonda, siis paistab, et see areneb. Teisest küljest tuleb tunnustada, et uusi säreavaid algatusi on meie linnas ikkagi napilt. Miks? Kui ettevõtja suunab investeringu ühte väikelinna, siis peab tal olema selleks käega katsutav põhjus. Viljandi puhul niisuguseid põhjusi eriti ei

ole. Ka mina ise olen oma ärisid siin kasvatanud eeskätt seepärast, et siin on minu tuttavad ja sõbrad, kelle abiga toimivad meeskonda püsti hoida.

Ma olen siit pärit, olen siin harjunud. Muud põhjust polegi.

Viljandit iseloomustab endiselt ajude väljavool. Kõik «teravad pliiatsid», kes siin kooli lõpetavad, lähevad Tartu või Tallinna ülikoolidesse, leiavad uued sõbrad, loovad pere ja kinnistuvad sinna. Need, kes selle juures leiavad põhjuse tagasi tulla, on pigem erandid.

Vaevalt saab Viljandit selle poolest erandlikuks pidada. See on üle maailma kõigi provintside saatust. Mulle ei meeldi seda paratamatusena võtta.

Näiteks Soomes on teadlikult ülikoole väikelinnadesse lükatud, puhtalt selle pärast, et hoida seal nutikaid inimesi. Kus on suur tarkade noorte kontsentratsioon, on ka areng. Kui inimesed leiavad endas tahtmise kooli kõrvalt oma äri alustada, siis see on parim alus tõsiseltvõetava ettevõtluse sünniks.

Pärimusmuusika keskus ja festival on Viljandis ehe tunnistus sellest, kuidas hakkajate noorte puhtast entusiasmist võib sündida suuri asju. Keegi ei andnud ju festivali algataja-

tele kõigepealt portsu raha ega öelnud, et tehke nüüd meile üks vingi asi. Muudes majandusvaldkondades on sama lugu.

Kevadisel Sakala arvamusiidrite lõunal ütlesite, et Viljandi vajaks peale kultuuri-kooli üht nimekat infotehnoloogia ülikooli või vähemalt selle filiaali. Jah. Kultuuriakadeemia on meile kindlasti väga kasulik, kuid ta ei avalda majanduse arengule kuigivõrd otsest kasu. Seevastu on Euroopas lähiaastatel infotehnoloogia valdkonnas ligi miljon täitmata töökohata ja need kõik on võrdlemisi kõrgepalgalised.

Seega on minu lihtne järeldus, et IT-kool võiks Viljandile kõvasti elujõudu juurde anda.

Selge see. Aga kelle asi peaks olema selle kooli püstipanelmine?

Siin on nüüd paslik meelde tuletada, et kohe-kohe on tulemas valimised. Kui vaatasin Viljandi tänavatel üleval olnud plakateid ja mõtlesin, kes mida seni on ära teinud, siis muutus meel nukraks.

Ühelt eelarvereaalt raha teisele tõstmine ei ole minu ettekujutuses linna juhtimine. Sotsiaalvaldkonna, hariduse, teede ja muu seesuguse eest hoolitsemine on nii või teisiti omavalitsuse ülesanne. See on elementaarne. Sellega peab linnavalitsus igal juhul hakkama saama. Selleks pole vaja valimisi korraldada.

Stiilis «Töötab!» loosungite asemel võiksid olla konkreetseid tulevikuvisionid. Hea poliitik peakski minu kujutluses olema ennekõike visionäär, kes käib julged mõtted välja ja ärgitab teisi nende elluviimise nimel tegutsema.

Sellesama IT-kooli tegemiseks ei ole vaja niivõrd raha, kuivõrd pealehakkamist ja suurt suhtlusvõrgustikku. Esimese asjana ei tohiks mõelda, kuhu ja kuidas uus maja ehitada. Hoopis huvi on tarvis tekitada.

Samas ma kujutan ette, et ühes mainekas ülikoolis Viljandi vastu huvi äratada on vähemalt sama keeruline, kui veenda mingit suurfirmat siia oma tootmisüksust tooma. Nii on väga lihtne mõelda. Kas meil on teisi võimalusi? See on tõesti raske ülesanne, aga kui see ära teha, võib tekkida võimalas ahelreaktsioon.

Üks tehnilist taipu jagav kool võib anda ümbruskonnale kümneid uusi ettevõtteid. Aga kui kulutada energiat, et meelitada siia üks mainekas firma, siis me saamegi ilmselt lihtsalt ühe firma, ei midagi enam.

Aga ikkagi, miks peaks tunnustatud haridusasutus eelistama üht mõttetut Ida-Euroopa provintsi mõnele suuremale keskusele kusagil Kesk- või Lääne-Euroopas? Positiivsed nüansid tuleb üles leida ja suureks rääkida. Võib-olla näiteks oleksid siin kooli

ülalpidamise kulud väiksemad kui Suurbritannias.

Teie olete selle idee algataja. Kas sellest võib järelada, et olete ka ise valmis ülikooli sünni nimel vaeva nägema? Kui mul muud tööd ei oleks, julgeksin selle täies tükis enda peale võtta. Aga et mu enda ettevõtte nõuavad palju energiat, ei saa ma puhtfüüsiliselt seda lubada. Võib-olla tekib mul aega kümne aasta pärast, aga siis võib juba Viljandile hilja olla.

Aitama olen ma mõistagi valmis.

Eespool viitasite sellele, et praeguste Viljandi poliitikute valimislubadused on õõnsad ning põhinevad peaaegu alikult sellistel halduskorralduslikel tegevustel, mis on nii või teisiti linnavalitsuse rida. Kas te näete ka mõnda sellist poliitikut, kelles peitub tõsiseltvõetav visionäär?

Loodan, et ma pole väga naiivne, kui ütlen, et selliseid inimesi siiski leidub. Konkreetseid nimesid ei taha ma enne valimisi ajalehes välja ütlemata hakata.

Kindlasti leiaksin mõne, kellele julgeksin rahuliku südamega oma hääle loovutada. Samas pean targaks veel veidi oodata. Ehk ikkagi tekib kuskil, kas või Sakala veergudel, sisuline debatt, millest võiks inimeste visioonide kohta põhjanevamaid järeldusi teha. Tahaks näha midagi rohkemat.

ELMO RIIG (MONTAŽ)

Tänavused linnavolikogu valimised on Viljandis esimesed, kui suuremate erakondade vastas ei seisa ühtki valimisliitu. Sestap on siinse kampania esimene ots olnud võrdlemisi üldsooline, et mitte öelda udune. Ettevõtjad ootavad seevastu rohkem konkreetseid ja julgeid ideid.

PARIMAD PALAD! KALA ERI!

**PAKKUMISED AINULT RIMI
HÜPERMARKETITES 18.09-01.10!**

Prantsusmaa lauavein Albert Bichot,

13,5%, 75 cl

- KGT Chardonnay, 12,5%
- KPN Merlot, 14%

6.39/l

4⁷⁹

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga.
Alkohol võib kahjustada teie tervist.

Pangassiuuse filee, nahata, kg

-21%

kampaaniahind

6⁹⁹

~~7⁹⁹~~

6²⁹

Moiva kalamari

- krevettidega, 190 g /11.-/kg
- lõhega, 180 g /11.61/kg

-34%

kampaaniahind

2⁴⁹

~~3¹⁹~~

2⁰⁹

Talleggi Suured munad, L, 10 tk
0.08/tk

-40%

~~1³⁹~~

0⁸⁴

-20%

Kõik kuumsuitsukalad

-30%

Kõik Rimi oliivõlid

-31%

~~7⁹⁹~~ **5⁴⁹**

Sinimerekarbid, kg

-51%

~~8¹⁵~~ **3⁹⁹**

Haug, kg

~~3³⁹~~ **2⁹⁹**

Räim, kg

~~11⁴⁹~~ **7⁹⁹**

Heeringamari, kg

-20%

~~9⁹⁹~~ **7⁹⁹**

Meriahven, kg

Kõik külmutatud kalad

-25%

Sügavkülmutatud kala on igati hea ja turvaline valik – püütud kala kiirkülmutatakse kohe ning maitse jääb suurepärase ja värskena pärast ülessulutamist ja toiduks valmistamist.

-20%

~~249~~ **199**

**Viru Rand heeringafileed
tomatimarinaadis, 430 g**

4.63/kg

-25%

Kõik Rimi konservid

-20%

Kaluri karbid, 200 g

• sinikarbiha • kammkarbid • mereannikokteil kammkarbiga

Kõik Selection by Rimi kalatooted

-20%

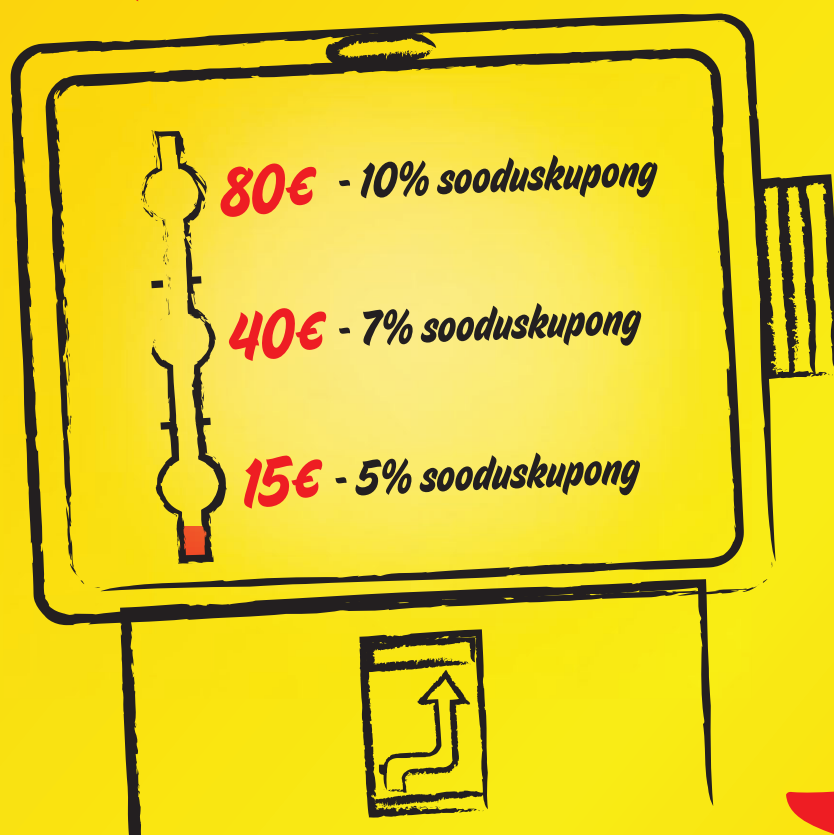
Selection by Rimi rannakarbid, kalmaarid, kaheksajalad ja krevetid, mis on valmistatud traditsioonilise Vahemere retsepti järgi. Mahlased ja hõrgu maitsega! Maitsev ja tervislik lisand pastale, risottole ja rohelisele salatile. Võib nautida ka iseseisvalt!

Rohkem oste, suurem soodustus!

- Meil on hea meel kutsuda Sind osa saama uuest kampaaniast, mille raames soovime Sind premeerida. Nüüdsest pakume Sulle teatud perioodidel võimalust Rimi kauplustes oste sooritades teenida välja preemia.
- Preemia suurus sõltub Sinu erinevate ostude summast, mis on tehtud ajavahemikus 18.09 - 01.10. Preemia sooduskupongi saad kasutada vaid ühe korra, kui prindid selle välja kaupluses olevast terminalist.

KOGU PREEMIAT!
18.september - 1.oktoober

**Ajavahemikus 02.10 - 08.10 prindi terminalist kupong
ning esita koos kliendikaardiga kassas**

Ülemiste Keskuse Rimi hüpermarket
Suur-Sõjamäe 4, 11415, Tallinn
Avatud 8 - 22

Lasnamäe Centrumi Rimi hüpermarket
Mustakivi 13, 13912, Tallinn
Avatud 8 - 22

Norde Centrumi Rimi hüpermarket
Lootsi 7, 10151, Tallinn
Avatud 8 - 22

Magistrali Rimi hüpermarket
Sõpruse pst 201, 13419, Tallinn
Avatud 8 - 22

Haabersti Rimi hüpermarket
Haabersti 1, 13516, Tallinn
Avatud 8 - 22

Sõpruse Rimi hüpermarket
Sõpruse pst 174/176, 13413, Tallinn
Avatud 8 - 22

Laagri Rimi hüpermarket
Pärnu mnt 556a, 10916, Harjumaa
Avatud 8 - 22

Tartu Rimi hüpermarket
Rebase 10, 50104, Tartu
Avatud 8 - 22

Narva Rimi hüpermarket
Tallinna mnt 19c, 20303, Narva
Avatud 8 - 22

Pärnu Rimi hüpermarket
Papiniidu 8, 10, 80042, Pärnu
Avatud 8 - 22

Tartu Lõunakeskuse Rimi
hüpermarket
Ringtee 75, 50501, Tartu
Avatud 8 - 22

Viljandi Rimi hüpermarket
Tallinna tn. 41, 71020, Viljandi
Avatud 8 - 22

Rakvere Rimi hüpermarket
Tõrremäe küla, Rakvere vald,
44415, Lääne-Virumaa
Avatud 8 - 22

Pakkumised kehtivad ainult
Rimi hüpermarketites 18.09 – 01.10.2013

VÕITLUSVÄLI

Kus peeti otsustav, Sakala suurlahing?

JAAN LAAS, filosoofiadoktor, mittetulundusühingu Muistne Vabadusvõitlus 800 juhatuse liige

Läbi sajandite on sõjapildamisel üks määravaid tegureid olnud lahingu-ala konkreetne maastikuline situatsioon ehk maapinna koetis. Tänapäeval näitavad nõlvade, lohkude, soode ja kõrgendike vastastikust asetust ja seost maapinna kõrgusarvud ja samakõrgusjooned.

Nüüdisajal arvilise vormi saanuna on need kujunenud oma-moodi maapinna üldistava, digitaliseeritud portree põhijoonteks. Järgnev Sakala (Madisepäeva — toimetuse) lahingu paiga käsitus tugineb seni sel eesmärgil kasutamata maapinna reljeefi täppisandmetele ning vaatlusaluse maa-ala nõlvuse iseärasustele.

9000 võitlejat

Maapinna koetise ja selle eri kõrguste mõjusid tunti ning osati hinnata juba muinasajal. Head asjatundjad selles vallas olid muistsed sakalased, sest nende maad asusid kõrgendikel ning olid vaheldusrikkalt liigendatud.

Lähtume sellest, et seni Eesti alal asetleidnutest suurim välilahing ei võinud alata võsas ega toimuda künklikul metsastunud kõnnumaal. Tuleb arvestada, et sellise mastaabiga lahingu pidamiseks oli vaja avaramat välja ja kõrge-mat, kindlamat maad. Seda oli tarvis mõlemale poolele.

Lahingu mastaapidest võiks aga anda ettekujutuse käesoleva kirjutise üldpind, kus iga täheruum tähistab ühte sõdalast: kokku seega umbes 9000 võitlejat. Mõelgem sellele meeste arvule ja kujutlegem, kas oli võimalik neid võssa peidetuna võitlusse juhtida.

Samas pole kahtlust, et oma eduvõimalusi taheti suurenda-da looduslike püstitingimustega, mis toetaksid vaid ühte võitlevat poolt. Selleks oli maapinna reljeef ehk teisisõnu võitlus-ala nõlvus — maapinna teatud tõus või langus võitlevate poolte liikumise suhtes.

Kindlasti on vastast raskem rünnata järsunõlvalisel mäel ülesmäge. Seepärast otsisid Sakala vanemad tõenäoselt koha, kus saaks oma koondmaleva paigutada avaramale kõrgendikule ja sundida ründajaid võitlema vastumäge. Just selline kohalik oli tõenäoselt aidanud võita vaenlasi Ümeral. Eeltoodud kaalutlustel vaadati arvatavasti Põhja-Sakala maastik hoolega üle.

Eesmärk oli leida paik, mis oleks suurema liiklussoone läheduses ning mille puhul võiks loota, et ristsõdijate kolonnid seda kasutavad ja on eestlaste malevat järgides valmis sealt sobiva (neile veel vastuvõeta-

va) maastiku puhul kõrvale pöörama.

Selle liiklussoone läheduses võis olla avaram metsata ala (võib-olla muistne suurem põllumaa) ning see võis asuda suhteliselt kõrgemal maal (kõrgendikul) ja olla kuiv, nii et seal olnuks võimalik hobustega hästi liikuda.

Et lahingukavast tulenevalt võis osutuda vajalikuks paigutada suurem osa väest varakult lahinguvälja vahetusse lähedusse ootele, pidi lahinguvälja läheduses tõenäoselt leiduma arvestatav veekogu, kas väike järv või oja, mis võimaldaks joota tuhandeid hobuseid vähemalt kord öhtul ja kord hommikul — kokku seega kümneid tuhandeid liitreid vett.

Välja ühes servas pidi olema suhteliselt ühekõrgune ala, millele saaks üles seada sõdalaste lahingurivid või ka niioelda parved, et kindlustada oma lahingukavale vastav lahingukord, määrata rinde laius (400—500 meetrit?) ja sügavus (100—150 meetrit?) ning kavandada alternatiivsed taktikad ja võimalikud taandumisteed.

Lage väli pidi olema piisavalt avar, et sinna paigutada ülevaadet kaotamata ja korralikult oma 6000 sõdalast, suur osa neist ratsa. Ühe ratsasõdalase paigutamine lahingurivvi võis võtta vähemalt kolm ruutmeetrit, jalasõdalase paigutamine aga ühe ruutmeetri pinda.

Kogu väli pidi olema (see oli väga oluline strateegiline nõue) tuntava kaldega lõuna-suunas, kust oli kavandatud eelmanöövrite põhjal oodata ristsõdijate tulekut ja rünnakut, et kindlustada oma sõdalastele soodsad allamäge võitlemise tingimused.

Eelkirjeldatud nõuetele vastav koht Põhja-Sakalas on nüüdse Kookla juures asuv kõrgem ala, mis jääb Pärsti—Sürgavere teest lääne poole. See kõrgendiku platoo ja selle lõunapoolne nõlv võisid seega olla pealahingu toimumispaik.

Pealahinguvälja selline paiknemine ei välista taganevate sakalaste (eestlaste koondmaleva parema tiiva) väiksemate gruppide ägedaid võitlusi praeguste Madi, Rattamaa ja Pani talu ning Vanamõisa metsasel maal ja harvadel väikesel väljadel, kus neid jälitasid kergema relvastusega lätlased ja liivlased.

Loomulikult võitlesid ka teised koondmaleva sõdalased, kes taganesid või põgenesid teistes suundades, oma elu eest nii, nagu suutsid. Võib arvata, et 9000 mehe, sealhulgas tuhandete ratsanike taplused levisid suurele maa-alale. Samas pole kahtlust, et Sakala lahingu saatus otsustati ikkagi pealahingupaigas.

Lahingu kaks järku

Sakala lahingut oleks nähtavasti õige käsitleda kahes jär-gus. Esiteks võitlused pealahinguväljal.

Liivimaa vanem riimkroonika rõhutab saksa ordumeeste hinnangut, et «nad ei taht-

nud põgeneda» ja «väga uhkelt alustasid eestlased nendega taplust». Need read eeldavad ülevaadet võitlusväljast ja lahingu alguse käsitlemist hoo-matava tervikuna. See polnuks võimalik metsadesse ja soisele alale peidetud võitluste puhul.

See lahingu esimene periood kestis ajani, mil «eestlased pööрати põgenema». Teine periood on jälitusvõitlused, mis hargnesid suurele maa-alale ja töid eestlastele, arvata-vasti eriti Sakala malevale, kaasa suuri kaotusi.

Võib-olla on jälituslahingu levimine suurele alale ja pal-jude sõdalaste langemine väiksemates võitlustes väljadel, metsades ja soodes ka üks põh-jus, miks pole seni õnnestunud määratleda pealahinguvälja. Kui järellahingutes langes rohkem võitlejaid kui pealahinguväljal, siis võibki küsida, kus see suurlahing õigupoolest toi-mus.

Henriku kroonikas rõhuta-takse sakalaste vaprat võitlemist ja kaua kestnud vastupa-nu. Samas on eestlaste maleva «põgenema pööramine» lahingu kirjelduses tähtsal kohal. On selge, et pärast sõjalise võit-luskorra kadumist ja põgene-mise algust kasvasid eestlaste kaotused järsult.

Niisiis, kui sakalaste malev eestlaste paremal tiival oli põ-genema pööratud, ajasid lätla-sed neid pealahingu loomuli-ku jätkuna taga ja «tapsid neist paljud», nagu märgib kroonik.

Kui pealahing algas lageda-mal väljal muistsest Kookla kü-last edelas, siis jälituslahingu võitlused hargnesid arvatavas-ti nüüdisaegsete Madi tee, Madi kivikalme, Risti kabelimäe, Vanamõisa välja ja Kuusiku ta-lu alasid ühendanud liikumis-soontel.

Jälituslahingu ala selles suunas (läänes) lõppes ilmselt praeguse Vanamõisa küla Kuusiku talu ümbruskonnas. Seal võis olla ka liikumissoone ots ehk tupik, kuhu taganev saka-laste malev takerdus või siis kinni jooksis.

Linnulennult on pealahinguvälja juurest Kooklast jälituslahingu lääne suuna lõpu-punkti Kuusiku talu vaheline kaugus ümmarguselt kolm ki-lomeetrit. Jalameestele tähendas see keskmiselt kümmet mi-nutit kiiret jooksu, ratsamees-tel võttis see vähem aega.

Lõunas, kust ristsõdijad peale tulid, ulatus järellahingute ala nähtavasti Pärsti-lähe-dase Pani talu maadeni, kust vana liikumissoon pööras kir-desse Pilistvere ja Kookla poole ning sealt edasi Lõhavere ja Paala jõe ülekäigukoha peale.

Sellelt ulatuslikult maa-alalt, mis jääb muistsete teede hargnemisel kujunenud kolm-nurga külgede Pani—Kookla ja Pani—Vanamõisa vahele, olekski nähtavasti loogiline ot-sida edaspidi põhjalikumalt suurlahingu jälgi. Rahvapäri-muste järgi on just sealt leitud väiksemaid ühishaudu ja arva-tavaid põletusmatuste jälgi ning just sealt on pärit ka vähe-sed arheoloogilised leiud.

Mitme teise Sakala vanema hulgas langes Madisepäeva lahingus ka väe arvatav üldjuht Lembitu. Temale püstitati Suure-Jaanis ausammas. ELMO RIIG

KAART

Ortofotol on näha nüüdisaegne maastiku-pilt Madi kivikalme ja talu ümbrusest (all keskel). Pildil avanev kõrvalteede võrk on tekkelt uusaege. Võib arvata, et 800 aastat tagasi oli sellel alal vaid üks teena käsitatav, Pärsti—Sürgavere liikumis-soon.

Fotol punase ringiga tähistatud alale, la-gendikule tõusva liikumissoone kõrvale la-gedale väljale valisid eesti koondmaleva ju-hid arvatavasti lahingukoha ning juhtisid sakalaste väegrupi liikumisega kohale ka ristsõdijad.

6000 jala- ja ratsasõdalase lahingukor-da paigutamine maastikul võttis rohkesti

ruumi. Rinde laius võis ulatuda 400—500 meetrini.

Pealahingu eel ja alguses võis koondma-lev olla üles seatud kaardil punase ringiga tähistatud alal.

Allikas: Jaan Laasi ortofoto maa-ameti geoportaali vahendusel

KONTROLL

Ülevaataja: kanali peale sõidame meie

KAIE MÖLTER
kaie.molter@ajaleht.ee

Auto jääb stoppjoone ta-
ha. Isikut tõendav doku-
ment ja sõiduki pass nä-
pu vahel, astub juht üle-
vaatuspunkti. Ülevaata-
ja Heldur Sepp sisestab
mõlema dokumendi and-
med arvutisse ning läheb
siis õue masinat kaema.

«Kõigepealt tuleb auto passi
järgi kontrollida VIN-koodi,»
selgitab ta. «See on numbrite
rodu, mis on igal sõidukil ise-
moodi nagu inimese isiku-
kood.»

Jalutades ümber auto, jäl-
gib Sepp, kas ukse avanevad
ja sulguvad kahes asendis ning
kas kõik turvavööd on vigastus-
teta, lukustuvad korralikult ja
kannavad euromärgistust. Vii-
mati nimetatut otsib ta ka taga-
istme turvatoolilt.

Omanik seletab, et seda
tooli kasutab juba teine laps,
nii et katteümbris ja märgistus
on ära kulunud.

Veel vaatab Sepp, ega sõi-
duki kerel ole avariilisi tunnu-
seid või ülemäära roostekah-
justust. Siis istub ta autorooli
ning proovib istme liikuvust ja
uues asendis fikseerumist.

Tulesid kontrollitakse kahe
mehega: üks salongist lülitab ja
teine jälgib õues süttimist. Üh-
tejärke lähevad põlema ja kus-
tuvad suuna-, gabariidi-, piduri-,
udu-, numbri- ja tagurdustuled.

Ülevaataja käivitab auto,
sõidab hoonesse ja jätab moo-
tori tööle. Tõstab siis kapoti
üles ja kinnitab küünla juhtme
külge anduri. Juhtme teine ots
on ühenduses mõtseadmega,
mille tablool vahetuvad puna-
sed numbrid. Heitgaasides lei-
duva vingugaasi (CO) mõõtni-
seks kinnitatakse teine mõõtur
summuti otsa.

Andur loeb mootori pöör-
deid. Tablo näitab 870 pöör-
et ja vingugaasi 0,4 — lubatud on
0,3. Aparaat hakkab printima
analüüsi tulemust. Kassatseki-
taolisele kitsale paberiribale
ilmuvad teave ülevaatuspunkti
andmetega, kuupäev ja kel-
laeg ning analüüsi tulemus.

Ülevaataja selgitab, et kül-
ma mootori puhul on lubatud
kõrgem näit tavapärane. Tege-
like andmete saamiseks suu-
rendatakse pöörte arvu ja
mõõdetakse uuesti. Veel vahe-
tab Sepp kapoti all õlivarda
mootori töötemperatuuri mõõt-
va anduriga. Järgneb kordus-
katse.

Taskulambi valgusvihus heidab ülevaataja pilgu masina pimedaisse paikadesse.

Mootor teeb nüüd 2700 pöör-
et minutis ja mõirgab. Tablool
võnguvad taas numbrid. CO
näit kõigub 0,6 ja 0,4 vahel. Kui
esimese korraga oodatud
numbreid ei saavutata, soojen-
davad ülevaatajad mootorit
veel veidi ning teevad kordus-
katse. Printer väljastab uue
tšeki, millelt saab lugeda näitu
0,439. Ikka lubatust rohkem.

Kontrollitava auto sooja
mootoriga tühikäigul on heit-
gaaside näit normis, ent suure
pöörte arvu puhul jääb see lu-
batust suuremaks.

Autojuht saab soovitusel
16-aastasele Volkswagenile
diagnostikat tegema minna.
Heldur Sepp ütleb, et tõenäo-
liselt tuleb katalüsaator välja
vahetada, ent diagnostika järel
selgub täpsemalt, mis detail
just uuendust vajab.

Juhtmed ühendatakse sõi-
duki küljest lahti ja see liigub
järgmisele katsele.

Pidurid peavad

Ülevaataja sisestab stendi taas
andmed — auto vanuse, margi,
riikliku numbri ja hodomeetri
näidu — ning algab pidurite
kontroll.

Kõigepealt ringlevad esisil-
la rattad metallrullikutel ning
pidurdades ilmuvad näidud
suurele ekraanile: esipidurite
jõudu iseloomustav näit on 63.
Seejärel proovib ülevaataja
rullikutel tagasillarattaid ja
seisupidurit.

Aparaat prindib näidud:
rattad veerevad vabalt, miski
neid ei takista, pidurite jõud
ees vasemal ja paremal ning ta-
ga vasemal ja paremal. Seisu-
pidur näitab 5, aga peab olema
vähemalt 16. Jalgpidur näitab
55, peab olema vähemalt 50. Et
pidurisüsteem pole korras,
prindib ülevaataja piduriinfo
kahes eksemplaris: ühe saab
autoomanik.

Järgmiseks katseks astub
Heldur Sepp mööda metall-
treppi kanalisse ja tema kol-
leeg liigutab salongis rooli.
Taskulambiga valgusvihku suu-
nates silmitseb ja katsub Sepp
liikuvaid ühendusi. Käega ta-
jub ta vasakpoolse rooliotsa
kulumisest tekkinud lõtku.

Metallplaadid sangutavad
rattaid ristisuunas. «Sarniirid
töötavad laitmatult, amortisa-
torid on puhtad ja kuivad, veo-
võlli kummid terved, mootorist
õli ei leki, käigukangi juurest
õige pisut,» loetleb ülevaataja
autoomanikule teavet põhja-
alusest olukorrast.

Pidurivoolikuid silmitse-
des tõdeb Sepp, et üks peenem

Ülevaatajad Heldur Sepp ja Rainer Unt (autos) mõõdavad sõiduauto heitgaaside süsinikoksiidisisaldust.

4 x ELMO RIIG

toru on roostekihiga kaetud,
ning soovib selle puhtaks te-
ha ja paksema õliga katta.

Viimane vaatus

Ülevaatusena finaali leiab aset
teenindusruumis, kust kõik ka
algas.

Heldur Sepp sisestab hii-
reklikiga andmestikku ülevaa-
tusel ilmsiks tulnud vead: moo-
tori heitgaaside tase ei vasta
keskkonnaministeeriumi keh-
testatud nõuetele, seisupiduri
tõhusus on lubatust väiksem ja
juhtimisseadmetes on lubatust
suurem lõtk. Salvestab seejärel
andmed ning märgib auto rohe-
lisse registreerimistunnistusse
kuupäeva, millest alates kuu aja
jooksul peab tulema kordusüle-
vaatusele. Siis prindib ta vigade
loetelu ja ulatab kliendile.

Kui klient kõrvaldab vead
kuu aja jooksul, läheb kordus-
ülevaatus talle maksma kümme
eurot ning kontrollitakse ainult
vigaseid kohti. Kui auto kuu
ajaga korda ei saa, vaadatakse
see uuesti põhjalikult üle ja tu-
leb jälle tasuda täishind. Üle-
vaatuse tasu kolmkümmend
viis eurot saab maksta nii
kaardiga kui sularahas.

Ühe sõiduauto ülevaatu-
seks kulub umbes kaksküm-
mend minutit. Sepp ütleb, et on
päevi, mil nad kontrollivad
kolmekümne viie sõiduki teh-
nilist seisukorda, ent ka päevi,
mil nad tegelevad ainult kolme
autoga. Jaanuar ja veebruar on
töö poolest hõredamad, sest
nendel kuudel sõidautode
korralist ülevaatus pole. Veo-
autode ja busside ülevaatus
pole numbrimärgiga seotud.
Neid tuleb kontrollida alati,
kui eelmisest ülevaatuses on
aasta möödas.

Heldur Sepale tema töö

meeldib. «Tehnikahuvi on mul
eluaeg olnud ja niisuguse ame-
tiga passib see kenasti kokku,»
nendib ta ning lisab, et on üle-
vaataja olnud kuus aastat.

Selles ametis on Sepa arva-
tes kõige olulisem tähelepan-
nelikkus: ükski ohtlik viga ei to-
hi jääda avastamata.

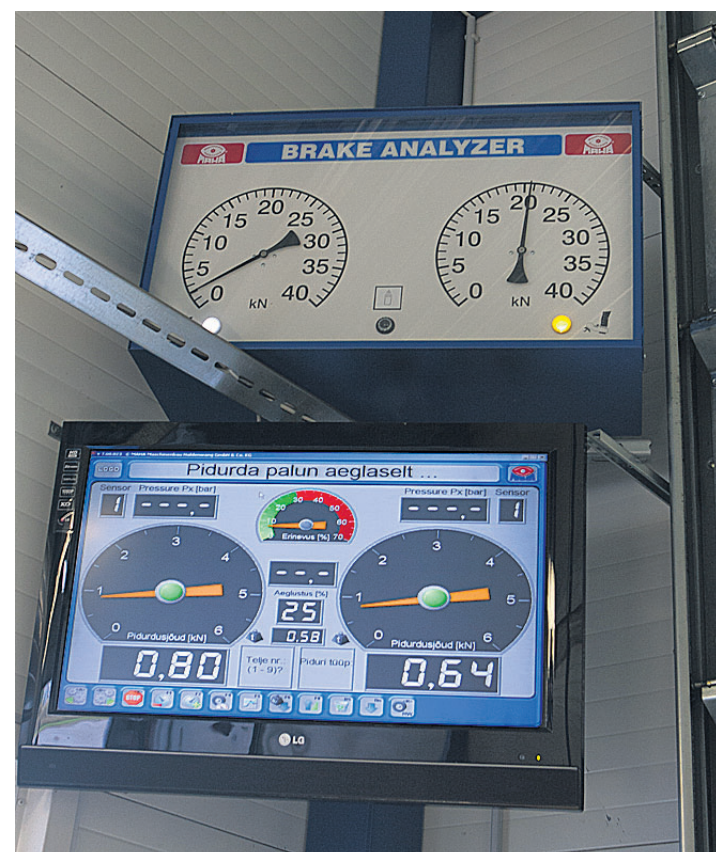
Maanteeameti korraldatud
kursustel saavad autode ülevaa-
tajaks õppida need, kel on vara-
semast tehniline eriharidus.
Sepp märgib, et eksam on üsna
keeruline ja sellele järgneb
praktika, enne kui ülevaa-
tuspunkti võib tööle hakata.

Tehnikamaailm on kiretu.
Seadmed kas on korras või mit-
te. Vastavad normidele või va-
javad remonti. Enamik kliente
käitub ülevaatuspunktis rahu-
likult, ent mõnikord tuleb üle-
vaatajal piksevarda rollis olla,
kui omanik auto tehnilise sei-
sukorraga rahul pole või talle
mõni viga üllatusena tuleb.

Sepp meenutab ka üht tava-
tut lugu. Üks naine sõitis üle-
vaatuspunktist abi paluma, sest
tema auto põhja alla oli puge-
nud kassipoeg. Tagasilda varja-
va plastkatte peal kõssitav hirmu-
munud kiisu tõmbus servast se-
da kaugemale, mida rohkem te-
da kätte püüti saada. Viimaks
tuli kate lahti monteerida.

Mõnikord tulevad inimesed
ülevaatusse nii, et on doku-
mentid maha unustanud. Neil
puhkudel jääb auto kontrolli-
mata. Vahel juhtub, et ülevaa-
tusele tulija on aasta jagu hili-
nenud, teinekord tuleb jälle lii-
ga vara. Sellised eksitused juh-
tuvad enamasti nende autode
puhul, mida kontrollitakse üle
aasta.

Tööpäev Raua tänava üle-
vaatuspunktis algab hommikul
pool üheksa ja kestab poole
kuueni.

Tablood vaadates saab teada, kui suur on pidurite jõudlus.

Punased numbrid näitavad mootori pöördeid, soojust ja heitgaaside lei-
duva vingugaasi sisaldust.

VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee
Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

KINO

Männimäe salongkinos on täna kell 18 dokumentaalfilm «Kust tuleb tolm ja kuhu kaob raha?» ning kell 20 seiklusfilm «Kon-Tiki». Info veebilehel www.man-nimaja.ee, Riia maantee 52-d, Viljandi.

ÜRITUSED

Karksi valla kultuurikeskuses on täna kell 14 külas Eesti rahvus-raamatukogu. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Viljandi Jaani koguduse 2—6-aastaste laste muusikaring on täna kella 18—18.45 kiriku keldrisaalis. Juhendab Mirjam Ilmaniemi, tel 5620 5893.

Muusikaring 7—12-aastastele on täna kella 16.30—17.15 juhendab Malle Pissarev, tel 514 7498. Pikk tänav 6.

Viljandi huvikoolis on täna kell 19 meditatiivne kontsertseanss laulvate kristallhelikaussidega. Puhaste toonidega kristallkaussid kutsuvad meid kaasa laulma ning seeläbi tervenema. Oma helivärve lisab päikesegong. Osavõtutasu 7 €. Info veebilehel www.tuletee.ee ja Aivar Täpsi telefonil 513 6170. Jakobsoni tänav 47-c.

Sakala keskuses algab 20. septembril kell 19 Viljandi linna sünnipäeva pidu. Esinevad puhkpilliorkester Popsid ja Kolme Linna Bänd. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Viljandi Raekoja pargis on 21. septembril linna 730. sünnipäeva puhul kogu pere pidupäev ja laat, kuhu osalejad on oodatud sügisandidega. Laadakaubaks sobivad aiasaadused ja neist valmistatud hoidised. Samuti võib kaasa võtta pestud õunu, millest pressitakse kohapeal joomiseks värsket mahla. Lisainfo e-posti aadressil info@sakalakeskus.ee, telefonil 433 3992, veebilehel www.sakalakeskus.ee.

August Pulsti õpistu ootab huvilisi ringidesse. Esmaspäeviti kell 16 leiab aset koolilaste (6—10-aastased) laulu- ja mänguring, õpetab Annika Mändmaa, ning kell 18 perering, kus laule, mängu ja tantse õpetab kogu perele Kairi Leivo. Ringid toimuvad

pärimusmuusika aidas Viljandis Tasuja puistee 6. Registreerimine veebilehel www.folk.ee/opistu või telefonil 434 2601.

Viljandi spordihoones on esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 19 aikido treeningud. Oodatud on kõik huvilised alates 13. eluaastast. Info tel 526 8812, www.viljan-diaikido.ee. Vaksali tänav 4.

NÄITUSED

Viljandi raamatukogu trepihallis 20. septembrini päästeameti fotovõistluse «Tuleohutus» tööd, kojulaenutusosakonnas 28. septembrini Eesti nahakunstnike liidu kõitekunstinäitus «Konrad Mägi. Kõidetud», lasteosakonnas 12. oktoobrini Marianna Oklejaki raamatuillustratsioonide näitus «Kuningas ja võlur». Tel 433 8660. Tallinna tänav 11/1.

Kondase keskuses näeb 22. septembrini Tarah Montbélialtzi aktifotode näitus «Hermann Johanni nägemus», Kaarina Staudinger-Loppukaarre maale müstilistest olevustest «Õised olevused», Soomes elava kunstniku

Tatjana Bergelti kollaaže «Keele ilu» ja Urve Küttneri «Visioone». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Karksi valla kultuurikeskuse sinises saalis on 25. septembrini fotonäitus «Mulgimaa hing ja vaim» ning teise korruse fuajees oktoobri lõpuni näitus «Potatoprint». Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Viljandi linnagaleriis raamatukogu kolmandal korrusel on 27. septembrini avatud Eesti ettevõtuskõrgkooli Mainor üliõpilas-disaini näitus «Ü-DI-3». Tallinna tänav 11/1.

Sakala keskuse jalutussaalis näeb 28. septembrini Evi Kauri maale. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Abja kultuurimaja esimese korruse fuajees on septembri lõpu-

ni avatud Soome graafiku Inge Lööki näitus «Vahvad vanamemmed». Pärnu maantee 28, Abja-Paluoja.

Viljandi muuseumis on 5. oktoobrini Viljandi huvi- ja kunsti-kooli õpilaste ühisnäitus «Must- rimängud». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Mulgi Ukuvaka ruumes on oktoobri lõpuni pärandkultuuri aastale pühendatud näitus «Oh aegu ammuseid». Avatud töö-päeviti kella 11—17. Kooli tänav 2, Abja-Paluoja.

Suure-Jaani külastemajas saab näha Valev Seina maalinäitust «Jaanist mihkclipäevani». Ilmatari tänav 3-a. Tel 551 5932.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Erna ja Marna.

Ühinenud Ajalehed

See on kohalik

AS Ühinenud Ajalehed on meediaettevõtte, mille põhitegevus on suuremate Eesti maakonnalehtede – Pärnu Postimees, Sakala, Virumaa Teataja, Järva Teataja ja Valgamaalane – väljaandmine. Samuti kirjastame tasuta ajakirju 60+ ja Osuti, anname välja maakondlikke koolilõpetajate kogumikke Koolilõpp ja osaleme muudes kirjastusprojektides. Meie tooteportfellis on 10 kaubamärki ja üle 29 eri toote. Toimetused ja kontorid asuvad Pärnus, Viljandis, Rakveres, Paldiskis ning Valgas, ettevõttes töötab 145 inimest. AS Ühinenud Ajalehed kuulub Eesti suurimasse meediakontserni Eesti Meedia.

Otsime oma meeskonda

KUJUNDAJAT-KÜLJENDAJAT,

kelle töö sisu on print- ja veebireklaamide kujundamine ning lehtede küljendamine.

Sobiv kandidaat

- omab eelnevat kujundustöö ja trükitetvalmistuse kogemust
- valdab heal tasemel alljärgnevat programme: Illustrator, InDesign, Photoshop, Flash
- on loominguline ja korrektne
- on hea stiili- ja kompositsioonitunnetusega
- talub hästi pinget ning peab kinni tähtaegadest
- on koostöövalmis kaastöötajate ja klientidega.

Omaltpoolt pakume

- huvitavat ja mitmekesist tööd
- meeldivat ja kaasaegset töökeskkonda
- toredaid töökaaslasi ja toetavat meeskonda
- konkurentsivõimelist palka
- nädalast talvepuhkust lisaks põhipuhkusele
- tööalaseid koolitusi
- moodsaid töövahendeid
- usaldust ja tegutsemisvabadust
- ettevõtte spordiseltsiga liitumise võimalust.

Kasuks tuleb

- disainialane kõrg- või eriharidus või selle omandamine.

Töökoha asukoht: eelistatavalt Rakvere.

Tööalustamise aeg: niipea kui võimalik.

Tööaeg: täistööaeg.

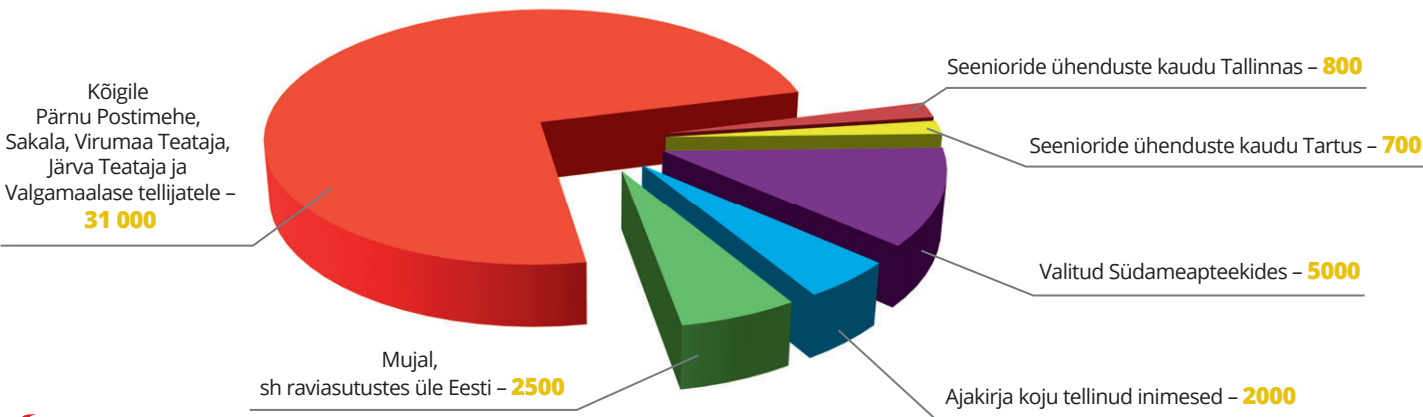
Kandideerimiseks palume saata CV ja näidistöö (kujundatud reklaam või trükise näidis pdf-failina) hiljemalt 30. septembriks aadressil ain.kivilaan@ajaleht.ee. Lisainfot saab samalt e-postiaadressilt või telefonil 433 0058.

Sügis ...!														
VIISAKA TÜDRUKU LIIGUTUS		VÕHR	TÕEPÄRANE	EAST	KVARTAL	NÄITLEJA TÕÕPAIK	JÕUKAS (MURDES)	LIHTSA-MEELNE	KINO TARTUS					
ELANIK LÕUNA-EUROOPAS														
ENNÄE				PAHEM										
				IKKAGI										
INGL. K. EESSÕNA					TRIIP									
					E. ENDINE HELILOOJA (IN. + N)									
KÕIDE			LUUL											
			ÕIGELT TEELT HÄLBINU											
LIHASURETJALIK ELLUSUHTUMINE	TÄHISTAB AVARUST	RIBONUK-LEINHÄPE	E. UJUJA	RÄNI	KERGLANE	E. ENDINE NÄITLEJANA (IN. + N) LÄÄGE		NAISENIMI						
								METSA-LAGENDIK						
MÕLA			TERAVILI				HELIREDELI 8. ASTE		NIINIME-TATUD					
							TERVIKLIK		E. KIRJANIK					
										E. NÄITLEJA				
HALDUSÜK-SUS VENES				AVATUD				KATALAANI KIRJANIK		VIIES				
				E. KORV-PALLUR				LÖHN		JUMALATE JOOK				
EUROOPA ÜHENDUS			KAUGEMALT				NAATRIUM		... TAUTS (LAULJA)					
			VIMM				MUINAS-GERMAANI VANUSHING		LIIVI KEEL ON ... KEEL					
TESLA		VAART				OKEAANIA RIIK			HOMO					
		HÜVA				VEENE TELEKANAL			LIND					
HIMU				MEHENIMI				KALA						
				E. ENTSÜK-LOPEEDIA				OKEI!						
SELLE EEST							VANAKREEKA HÕIMU LIIGE							
							KATUSTÄHT							
HISPAANIA HELILOOJA					ASJANDUS VEISE SISKONNAS									
										EESTI RAHVA RISTISÕNAD				
										RISTIK				

12. oktoobril ilmub järgmine AJAKIRI ELUKOGENUD INIMESELE

Teie reklaam jõuab kohale!

TRÜKIARV VÄHEMALT 42 000!

Väljaandja Ühinenud Ajalehed

Ajakirja saab koju tellida (1 number 2 eurot, sõbrahind 10 numbrit 10 eurot) telefonil 617 7717

60+

www.60pluss.ee

Reklaami broneerimine kuni 30. septembrini

Sirly Kurisoo
tel 5307 9605
sirly.kurisoo@ajaleht.ee

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0042, madis.laik@ajaleht.ee

47.

Pühapäeval sõidetud SEB Tartu maratoni põhidistantsil sai Kristjan Johanson Viljandimaa parimana 47. koha. Noorteklasi kuuluv Viljandi rattaklubi liige oli M-17 arvestuses kolmas.

TENNIS

Annemai Mutso avas noortesarja reitingukonto

MADIS LUIK
madis.laik@ajaleht.ee

Viljandi tennisist Annemai Mutso teenis oma sportlaskarjääri esimesed viis rahvusvahelise edetabeli reitingupunkti, kui võitis Leedus Šiaulias asetleidnud turniiril paarismängu.

Kahe nädala eest Šiauliai linna napea karikatele peetud rahvusvahelise tennisföderatsiooni (ITF) viienda kategooria turniiril õnnestus Annemai Mutsol koos venelanna Darja Ponomarjovaga võita väga tasavägisel finaalkohtumisel valgevenelannade tandem.

«Võib küll öelda, et paarismängu võit tuli lambist,» lausub Annemai Mutso.

Noore sportlase sõnul oli turniiril paarilise valik juhulik, ent koostöö Darja Ponomarjovaga sujus. «Kõik mängud olid suhteliselt tasavägisel, ent me suutsime otsustavatel hetkedel teha vähem vigu ja olla vastastest kindlamad.»

Viljandi tenniseklubi treeneri Ott Ahoneni sõnul on viljandlastest varem alla 18-aastaste tabelisse ITF-i reitingupunkte teenida suutnud vaid Markus Kerner. «Annemai viis punkti pole just pommuudis, aga kindlasti märkimisväärne saavutus,» lausub ta.

Leedu turniiri üksikmängu

gus pääses Annemai Mutso *wild card*iga põhitabelisse 32 parema sekka ning kohtus avaringis hilisema võitja Viktoria Jankovskajaga. Kahjuks pidi ta konkurendi 6:2 ja 6:3 paremust tunnistama.

Möödunud nädalal alustas Annemai Mutso ITF-i sarja kuuluvat «Venden Cupi» Lätis. Selle samuti viienda kategooria mõõduvõtu kvalifikatsiooniturniiril teenis ta kolme võiduka kohtumisega välja koha põhitabelis.

Oma sõnul täiesti võideta-vale vastasele, *wild card*iga põhitabelisse paigutatud venelannale Polina Musyichenkole kaotas Annemai Mutso aga 3:6 ja 1:6.

«Oli mängitav vastane. Kahjuks jätsin oma võimalused kasutamata,» nentis ta.

Ott Ahoneni selgitust mööda märgib viies kategooria küll ITF-i sarja madalaimat taset, ent nendel mõõduvõttudel enam kergeid vastaseid pole.

Paaril ITF-i sarja kuuluval mõõduvõtul osales Annemai Mutso mullugi, ent tänavu on tal kavas kaasa teha kõik selle lähiregioonis peetavad alla 18-aastaste rahvusvahelised mõõduvõttud.

«Annemai tuleb aasta lõpuni osaleda veel ka sarjas «Tennis Europe» ehk 16-aastaste mõõduvõttudel, ent oleme valinud ka mõnevõrra kõrgema tasemega ITF-i turniire, et saada tugevamaid mänge,» selgitas Ott Ahonen.

Viljandi tenniseklubi liige Annemai Mutso võitis Šiauliais rahvusvahelise tennisföderatsiooni viienda kategooria turniiril naispaarismängus koos venelanna Darja Ponomarjovaga esikoha ning teenis oma esimesed reitingupunktid.

VIKTOR BURKIVSKI (EESTI TENNISE LIIT)

Rahvaliiga ootab harrastusvõrkpallureid

18. oktoobrini oodatakse kõiki harrastusvõrkpallureid registreerima oma võistkonda «Credit24 rahvaliiga» 12. hooaja mängudele.

Mängud leiavad aset A-, B- ja C-tugevusgruppis.

«12. on kurjakuulutat arv, kuid seda heas mõttes. On loota, et veidi enam kui kuu aja pärast avalöögi saav hooaeg tuleb meelde jääv,» ütles rahvaliiga projektijuht Mihkel Sagar.

Tema sõnul saavad tänavu esimest korda osaleda ka segavõistkonnad, seda sarja madalaimal tasemel ehk C-tugevusgruppis.

Segavõistkonnad saavad oma tiimiga osaleda meeste arvestuses. Palliplatsil võib korraga mängida kuni kolm naist ning reeglid on samad mis meeskondadel,» selgitas Sagar.

Rahvaliiga 12. võistlushooaeg vältab novembrist aprillini.

A-gruppi on oodatud registreerima võistkonnad, kes on kogenud võrkpalliharrastajad. B-grupp on kesktasemel harrastajatele ning C-grupp algajatele või alles alustanud harrastajatele, kel võistluskogemust veel napib.

Võistkondadesse on lubatud registreerida kuni 16 mängijat, kellest ühes kohtumises võib korraga osaleda 12.

Finaalturniirile pääsevad

kõikide tugevusgruppide neli paremat mees- ja naiskonda.

«Credit24 rahvaliiga» hooaja avame 18. oktoobril Tallinna Kalevi spordihallis meeleoluka heategevusliku «Credit24 öövollega». Kõigi 11. oktoobriks registreeritud võistkondade vahel loositakse välja kolm mees- ja neli naiskonda, kes saavad oma tiimiga jõuda katsuda tuntud avaliku elu te-

gelaste, sportlaste, meediagurude ja poliitikutega,» kõneles Mihkel Sagar.

Võistkondi saab rahvaliiga mängudele registreerida internetikeskkonnas <http://registration.volley.ee> 18. oktoobrini. Lisainformatsiooni osalemistingimuste ja registreerumise kohta saab kodulehelt volley.ee/rahvaliiga või kirjutades e-posti aadressile rahvaliiga@evf.ee. (Sakala)

Sakala.

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: <http://sakala.ajaleht.ee/>
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063, faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Madis Järvkülg (uudised) 433 0084
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mõlter (uudised) 433 0041
Siim Piirak (uudised) 433 0084
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig, Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Kadri Soon, Ülle Mällmann 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtsmann, Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065, Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9–17, lõuna kella 13–13.30. Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni. Sakala ilmub viis korda nädalas. Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rüütli t 14, 80010 Pärnu. Toimetus käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada. Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval. Kõik ajalehes Sakala avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükihojas. Tiraaž 8744

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eall.ee või telefon 646 3363.

Teisipäeval sündis Viljandis tüdruk.

135 AASTA EEST
Sakala, 16. IX 1878

Peeterburgis on viimasel ajal «Riia kohvi» nime all valmis põletatud ja jahvatatud kohvi hakatud müüma, kelle nael 18 kunni 20 kop. maksab. Kes ennast aga petta lasevad ja seda kaupa ostavad, leiavad et nad jahu on saanud, kus mitte maiku kohvi sees ei ole, küll aga kõiksugu muid asju, kellega kõhtu võib rikuda. Ka meie juures ostetakse maal Juutide käest kohvi nime all raba, mis sigadeleliig «kange toit» on ja kellega mõnegi vaese mehe käest raha ilmaaegu ära petetakse.

NÜÜD!

KÕIK

Sakala kuulutused loetavad ka digilehes

www.sakala.ajaleht.ee

Igal ajal igas kohas ...

KINNISVARA

Müüa 2-toal korter Saarepeedi alevikus. Tel 506 7359.

Müüa kanaliga garaaz Viiratsis. Tel 5559 9040.

Müüa maja Viljandis Vene tänaval. Tel 5844 0263.

Soovin üürida 2-toal ahik korteri. Tel 5863 2376.

Soovin üürida 3-toalise renoveeritud korteri Viljandis. Tel 5351 7414.

Välja üürida 1-toal ahik korter Viljandis. Tel 5598 4700.

Üürile anda 1-toal mug möbl korter Viiratsis. Tel 524 7826.

SÕIDUKID

Ostame sõidu- ja maastikuautosid. Tel 5555 8120.

TEENUSED

Firmalt kvaliteetsed üldehitus-, katuse-, siseviimistlus- ja korterite remonditööd. Garantii. Tel 5344 5466.

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, h 1,09 €/min, 24 h.

OÜ Enberg T. E.

Paistu 3-a, Viljandi
Tel 434 9090
Avatud E–R 8–17

AUTOREMONT

Vajaduse korral tuleme ise autole järele. Kui tööd on tehtud, toimetame sõiduki teile sobivasse kohta.

Liisi remont ja sõida!

AUTOVARUOSAD
otse maaletootjalt

LUKKSEPATÖÖD

VEERMIKU KONTROLL tasuta!

Ostes õli ja õlifiltri meilt, on õlivahetus tasuta!

Kanalisatsiooni- ja veetrassitööd, kaevetööd. Süvaveepumpade ja septikute paigaldus. Tel 521 7415.

Korstnapühkija. Tel 5561 1712.

Mälestame

ANDO KEPPI

ja avaldame kaastunnet omastele.

Aiamaanaabrid Adams ja Tuvi peredega

Südamlik kaastunne Nadeždale abikaasa

ANDO KEPI

kaotuse puhul.

Töökaaslased
õendus-hoolduskeskusest

Mälestame toredat inimest

ANDO KEPPI

ja avaldame siirast kaastunnet omastele.

Endised töökaaslased
Jämejala katlamajast

Katuse-, fassaadi- ja üldehitustööd. Tel 5352 9476, www.artellehitus.ee.

Linuxi ja teiste vabavaraliste programmide paigaldus. Väljaõpe ja konsultatsioon. Tel 5677 1952.

Ohtlike puude langetamine, arboristitööd. Tel 5663 2968, 5340 2068.

Probleemsete puude lõikus. Tel 5302 3518, www.arborist.ee.

Puur- ja maaküttekaevude tegemine, pumpade ja septikute paigaldus. Vee-, kaeve- ja kanalisatsioonitööd. Tel 521 7415, www.baltipuurkaev.ee.

Salvkaevude kaevamine ja puhastamine. Tel 5672 7555.

Valts-, profiilplekk- ja eterniitkatuste ning vihmaveesüsteemide paigaldamine. Liiteplekkide ja katuselukkide valmistamine. Tel 5691 8534, 5698 3192.

Vanade hoonete remont ja vundamentide taastamine. Tel 5823 8625.

Virtsapütt. Tel 518 5879.

TÖÖ

Biofan OÜ vajab puidupakkijaid. Tel 5770 2633.

PLASTO

Võtame Viljandi esindusse tööle

MÜÜGIESINDAJA

Nõudmised kandidaadile:

- müügitöö kogemus;
- hea esitus- ja läbirääkimisoskus;
- aktiivsus, initsiatiivikus, täpsus, kohusetundlikkus;
- eesti ja vene keele oskus;
- autojuhiloa olemasolu.

CV saata ulle@plasto.ee

Vajame kaminapuude pakkijaid ja platsitöölisi. Tel 5679 7034.

Viljandi lasteade Krõll kuulutab välja konkursi logopeedi ametikoha (1,0 kohta) täitmiseks. Edukal kandidaadil on täidetud kvalifikatsiooninõuded, tahe töötada lastega ning väga hea suhtlemis- ja meeskonnatöö oskus. Konkursist osavõtuks saata avaldus, CV ja haridust tõendava dokumendi koopia hiljemalt 29. septembriks e-postiga kroll@viljandi.ee või aadressil Kagu t 9, 71013 Viljandi. Info tel 434 5331, 5301 8149 või kroll@viljandi.ee.

Mälestan head sõpra

ANDO KEPPI

Siiras kaastunne omastele.

Jüri

Kallis Toomas!

Südamlik kaastunne sulle ja lähedastele armsa

KALJO JÄRVESOO

kaotuse puhul.

Andres perega

Mälestame kallist

HILJA JOASOOD

ja avaldame kaastunnet omastele.

Viljandi endise autobaasi
paakautojuhid

OÜ Leigola pakub tööd puidupingi operaatorile. Tööaeg kl 8–16.30. CV saata rauno@leigola.ee.

Võtame tööle sanitaartechnika lukksepa. Nõutavad on erialane töökogemus ja juhiluba. Kasuks tuleb keevitusoskus. Lisainfo tel 513 8314.

LOOMAD

Müüa pörsaid. Tel 5345 5150.

PÕLLUNDUS

Kartul koju 0,30 €/kg. Tel 516 3405.

Ostan heinapressi Kirgistan, MTZ-820, niiduki E302. Tel 503 6467.

Ostan kallurhaagise (KAMAZ või ZIL). Tel 5613 1000.

Toidukartulid, ka suures koguses. Vedu tasuta. Tel 5620 8897.

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke, paberipuid, küttepuitu ja võsaraiejäätmekid. Tel 511 8671, 509 0200.

Müüa ehituslikku saematerjali, samas pakume saekaatri teenust. Tel 501 0361.

OST

Ostan palke, paberi- ja küttepuid, kasvavat metsa ja raieõigusi. Tasu kohe. Metsa ülestöötamine ja vedu. Tel 557 0483.

Ostan vana palksauna ära vedamiseks. Tel 5646 4806.

MÜÜK

Kuivad pakitud kütteklotid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Kuivad ja märjad küttepuid. Lehtpuuklotsid võrgus. Kiire teenindus, täpne kogus. Tel 5782 7770.

Kuivad ja märjad küttepuid. Tel 502 9596.

Kuivad kütteklotid ja pliidi-puud. Tel 5828 9919.

Kuiv kask ja lepp võrgus. Tel 5345 2279.

Kuiv saar. Tel 5551 4204.

Kuivad pakitud kütteklotid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Kuivad ja märjad küttepuid. Lehtpuuklotsid võrgus. Kiire teenindus, täpne kogus. Tel 5782 7770.

Kuivad ja märjad küttepuid. Tel 502 9596.

Kuivad kütteklotid ja pliidi-puud. Tel 5828 9919.

Kuiv kask ja lepp võrgus. Tel 5345 2279.

Kuiv saar. Tel 5551 4204.

Rohtuvad rajad, kuid mälestused ei kustu iial.

Mälestame kallist

ANTS ELIAST

8. V 1934 — 19. IX 2005

kaheksandal surma-aastapäeval.

Lesk ja tütre peredega

Nii väga oleks meil sind ikka vaja, kui suudaks tagasi vaid tuua aja.

Kallist mammat

LUDMILLA MÕUKU

19. IX 1913 — 8. II 1994

mälestavad 100. sünniaastapäeval tütar Aili ning lapselapsed Age, Anu, Gea ja Guido peredega.

Tootsi Turvas ostab:

kasvavat ja tee ärde

virnastatud võsa

Tel 5646 1882

jaak.raid@tootsiturvas.ee

Tel 526 9639

kaimo.kivikas@tootsiturvas.ee

Lõhutud küttepuid. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Männikooremultš 1 m³ kottides, hind 28 €/kott. Vedu. Tel 501 8256.

Müüa 3-meetriseid küttepuid, kojutoomine linna piires. Tel 502 6391.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa kase- ja lepaklotse 60 l võrgus, 1,50 € võrk. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa lõhutud küttepuid ja kütteklotse 40 l võrkotis, 1,50 € kott. Tel 5683 0454.

Müüa põranda-, voodri- ja ehituslaudu. Eri laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Pakitud kütteklotid ja kamina-puud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett, alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Toores lepp 25 €/rm. Tel 5563 8552.

Toores lepp, vedu. Tel 5345 2279.

Voodrilaud.ee, parim hind. Tel 513 2021.

TEATED

Peotantsukursus algajatele 20. sept kell 17.30 ning jätkukursused iga K ja R kell 19, P kell 18 Linna tantsustuudios Kaalu t 9. Tel 528 0730, Andi Linn.

Viljandi Linnavalitsus teatab kruntide Planeedi tänav 1 ja Piiri tänav 1 detailplaneeringu eskiislahendust tutvustava avaliku arutelu toimumisest 26. septembril 2013 kell 17 Viljandi Linnavalitsuses Johan Laidoneri plats 5 esimesel korrusel koosolekute ruumis. Detailplaneeringu koostamise eesmärgid on: 1) määrata ala krundijaotus ja ehitusõigus ärimaa ning tootmis-maa kruntidele; 2) planeerida Piiri põigu ja Piiri tänavaga külgnevale nurgakrundile krematorium. Planeeritava maa-ala pindala on 64 650 m².

KAOTATUD

Viljandis kaotatud sinise plastist võtmelipikuga võtmekimp ja tumepunaste raamidega kitsad nägemisprillid. Tel 5837 5582.

21. septembril kella 11–14 on Viljandis Bonifatiusse Gildi majas

Eesti-Soome jalatsi-vabriku naturaalnahast

SÜGIS- ja TALVE-JALATSITE MÜÜK.

Parimad hinnad!

Renlog

Raieõiguste ja metsakinnistute ost.

Tel 517 4303, argo@renlog.ee,

www.renlog.ee

AO KONSUM MAKSIMARKET

NÄDALALÕPU PAKKUMISED

NELJAPÄEVAST PÜHAPÄEVANI

HELE VIINAMARI, kg

Itaalia, I klass

1.15

MAKS & MOORITS SEA VÄLISFILEE KAMARAGA, kg

Eestimaisest lihast, jahutatud, ~1,2 kg

7.75

4.39

-43%

PIIMAMEISTER OTTO RICOTTA KOHUPIIMAPASTA

250 g

maasika, banaani

0.77

0.49

-36%

CANIS KUIVTOIT KOERTELE

10 kg

13.29

7.99

0.80/kg

-39%

HELE ÕLU KARKSI HELE ERIPRUUL 5% 0,5 l

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada Teie tervist.

0.49

0.98/l + pant 0.08

PAKKUMISED KEHTIVAD SÄÄSTUKAARDIGA 19. - 22. SEPTEMBRINI.

Toodete tavahinnad on Laagri Maksimarket'i põhjal 13.09.2013 seisuga. Piltidel on illustreeriv tähendus.

DELUX DREAMS

TEHASE VÄLJAMÜÜK

NÜÜD VÕIMALIK TELLIDA:

- VOODI-KOMPLEKTE
- MADRATSEID
- KATTE-MADRATSEID
- VOODIPEATSEID

PARGI t 3
R kella 11-17 ja L kella 9-14

Lai valik
DEKORATIIV-PATJU
hinnad alates **1.90€**

SOODUSHINNAGA
VEDRUMADRATSID
hinnad alates **65€**

SOODUSHINNAGA
PÄEVATEKID
hinnad alates **10€**

KAUPLUSES SAAB OSALEDA MUUSIKAPADJA LOOSIMISES!

SOODUSHIND 774€
hind enne 1715€

www.facebook.com/DeluxViljandi

WECKMAN MONIER ioo pal ORIMA

KattoCenter

Kõik, mida sinu katus vajab.

VILJANDI: Pärnu mnt 11A Viljandi
Veiko Pommer, müügikonsultant
+37256367722
viljandi@kattocenter.ee
www.kattocenter.ee

KAS SINU MAJA KATUS ON KORRAS?

TELLIGE TASUTA KATUSE ÜLEVAATUS. SAATE KINDLA HINNAGA PAKKUMISE NING TEAVET KATUSE HETKEOLUKORRA KOHTA.
info@kattocenter.ee

VÜKK

VILJANDI ÜHENDATUD KUTSEKESKKOOL

**Laupäeval,
21. septembril**
on VÜKKis lahtiste uste päev
lastevanematele.

9.30 - 11.15 on õppehoonete külastamine
11.25 - 12.00 lastevanemate üldkoosolek
12.00 ... grupijuhendajate tund

tel 435 1020 · info@vykk.vil.ee

tuleviku nimel

INSTRUMENTARIUMI SÜNNIPÄEV!

UUS KOLLEKTSIOON JA KUJAGA ÜLLATUSI!

OSTES PRILLID, TEINE PAAR VAID 1€

Igale prilliostjale KINGITUS!

Pakkumine sisaldab optometristi nägemiskontrolli, raamid, ühevaatelist õhendamata kõva pinnata plastikklaasid +4,00...-6,00/cyl 3. Pakkumine kehtib kuni 27.10.2013.

Just Sinule sobivad prillid.

VILJANDI, Centrum, tel 435 1163 www.instru.ee

BIO CERAMIX® PENSOFA

PANNID ja POTID

Nüüd on tulnud!

- Temperatuurikindlus kuni 450 °C (käepidemetele kuni 200 °C)
- KÕIK PLIIDITÜÜBID: gaas, puu, elekter, keraamika + induktsioon
- Võimalik rasvavaba kasutus

E-post estbrita@online.ee

LEMEKS

USALDUSVÄÄRNE PARTNER AASTAST 1993

- METSAKINNISTUTE JA RAIE OST
- METSAMATERJALI OST
- RAIE- JA TRANSPORDITEENUS

www.lemeks.ee
Tel +372 502 1666, 799 1474
margus.juhkam@lemeks.ee

VILJANDI windows • doors

AS Viljandi Aken ja Uks võtab tööle

OSAKONNAJUHI ja MEHHATROONIKU

Kui leiad, et oled valmis töötama Viljandi kõige suuremas ettevõttes, siis vaata nende ametikohtade tööülesandeid ja kandideerimise tingimusi meie kodulehelt **www.vau.ee** rubriigist «Tööpakkumised».

TOLMETS
TOLMETEX OÜ

MUSTA JA VÄRVLISE METALLI KOKKUOST

ALATI PAREMAD HINNAD

KARKSI-NUIA, VILJANDI MNT 3C
☎ 16961 WWW.TOLMETS.EE

Kuulutusi ja leinateateid saab tellida

24h

internetis
www.sakala.ajaleht.ee

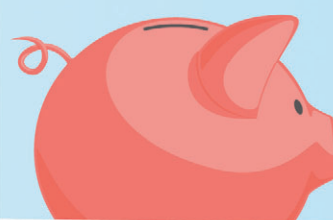
SMS LAENU

AITAB

kõrgest laenuprotsendist ja bürokraatiast!

Oli aeg, mil inimesele andis laenu teine inimene.
Mõistliku protsendiga ja kiirelt. See aeg on tagasi!

Võta kiire laen **või** Pane raha kasvama

Vajad kiiresti laenu või soovid oma raha kasvama panna? Tutvu oma võimalustega. Need on palju laiemad kui sa arvata oskad.

Inimlikud laenud inimeselt inimesele

Tegemist on finantsteenusega, konsulteerige asjatundjatega.

Omaraha.ee

BEST ROOF

SÜGISELT SOODSAD HINNAD!

- TERASKATUSED
- VIHMAVEESÜSTEEMID
- KANDVAD PROFIILID
- LISATARVIKUD • TURVATOOTED
- PLEKKSEPATÖÖD

Piiri 7, Viljandi
Tel 507 4622,
viljandi@bestroof.ee
www.bestroof.ee

TRANSPORT ÜLE EESTI • JÄRELMAKSU VÕIMALUS